

Els anys després

El Prat des de 1939 a 1950: la postguerra

Ajuntament del Prat de Llobregat
Regidoria de Cultura

El Prat des de 1939 a 1950: la postguerra

Els anys després

Edita
Ajuntament del Prat de Llobregat
Regidoria de Cultura
Arxiu Històric Municipal

El text ha estat elaborat per:
Irma Fabró Yagüe i Margarida Gómez Inglada

Amb la col·laboració de:
Francesc Cillan Criach, Anna Domingo Grabiell
i Vicente Tirado Zaragoza

Fotografies de:
Arxiu fotogràfic de l'Institut Municipal d'Història
(Casa de l'Ardiaca, Barcelona)
Arxiu Josep Monés
Arxiu Ferret-Pujol
Arxiu Històric Municipal del Prat

Fonts històriques:
Arxiu Històric Municipal del Prat

Dades tècniques:
Disseny i muntatge: Conxi Papió
Fotocomposició: T.G.S., S. A.
Impressió: Impremta Comercial Prat

La fotografia de la portada correspon a un dels
actes dels *Homenajes a la Vejez* que se
celebraven durant aquests anys (foto: A. Portillo)

Gener de 1989

Índex

Presentació	5
Introducció	7
La implantació del nou règim	12
L'ocupació del Prat	
Els símbols del règim	
Els homenatges	
La repressió de l'idioma	
La repressió	16
La repressió al Prat	
El control de la població	
Les depuracions	21
Funcionaris municipals	
Personal sanitari	
Mestres	
L'exili	24
Política	25
La falange, partit únic	
La política al Prat	
Sindicalisme	30
El Prat al 1940	32
Les dificultats de l'alimentació	35
La beneficència	
L'estraperlo i el mercat negre	
Agricultura	40
Les Hermandades sindicales	
L'ensenyament	42
Obres i Urbanisme	45
L'Aeroport	46
Sanitat	47
La nova moral. La dona i la família	48
La família	
La dona	50
L'església	52
El Temple Parroquial al Prat	
Festes	55
Festa Major	
A manera de recapitulació	58
Cronologia	60
Bibliografia	63

La crònica quotidiana de la postguerra

Un conegut autor teatral català, Josep Ma. Benet i Jornet ha titulat una de les seves obres «Berenàvem a les fosques». Aquesta primera persona del plural seria inexacte que la utilitzés perquè, per edat, no m'ha tocat viure directament els anys que es comenten en aquesta publicació, però la frase m'ha vingut a la memòria mentre llegia. Resumeix molt bé una manera de viure d'uns anys plens de dificultats en què se sobrevivia més que es vivia.

Ara fa cinquanta anys que començà aquella època i és un aniversari que serveix per a recordar el passat recent, un passat que, fet i fet, no es clogué fins a la fi de 1975. La periodització que aquí hem triat: de 1939 a 1950 reflecteix els canvis dràstics que es van produir amb el pas de la democràcia a la dictadura i els esdeveniments que més profundament trasbalsaren l'ordre establert en la petita comunitat que aleshores era el Prat.

Les dades, d'altra banda, les teníem a l'abast, a l'arxiu municipal les unes, a la memòria de la gent les altres.

Amb això i amb alguns documents gràfics hem fixat la memòria col·lectiva perquè creiem que els pobles feliços no són els que no tenen història, sinó els que la tenen, i la coneixen, i per tant, poden reflexionar obertament sobre ella.

Per això, ofereixo aquesta publicació als pratencs de totes les edats: als que en foren protagonistes i testimonis i als que només en poden ser coneixedors i receptors.

Josep Pérez Moya
Tinent d'Alcalde Delegat de Cultura

Introducció

L'1 d'abril de 1939 es donà oficialment per acabada la Guerra Civil espanyola. Les esperances de canvi que la República havia portat van quedar malmeses en esclatar la guerra el 18 de juliol de 1936 i el somni republicà s'enfonsà davant la superioritat bèl·lica de les tropes nacionals.

Catalunya es mantingué fins al final de la guerra com un reducte republicà però finalment va haver de capitular.

El Prat va ser ocupat per les tropes franquistes el 25 de gener i s'inicià la implantació del nou règim que en un primer moment dirigí la seva actuació a la repressió generalitzada de la població.

La població, castigada durament per la guerra, veurà com l'estat d'inseguretat, de por i de dificultats es convertirà en norma de vida durant els primers anys de la postguerra.

Aquest llibre, que apareix coincidint amb el aniversari del final de la Guerra Civil al Prat, és un estudi dels diferents aspectes que van configurar la vida del nostre poble durant la dècada dels anys 40.

El període 1939-1950, objecte del present estudi, correspon als anys en què se'ns mostra el franquisme amb les seves característiques més autèntiques i genuïnes ja que els seus propòsits i els seus projectes encara no s'han hagut de transformar i acomodar a les noves situacions que vindran determinades, bàsicament per la conjuntura internacional en acabar la Segona Guerra Mundial. Per tant, per poder valorar l'essència del franquisme i analitzar els canvis que va introduir a la societat espanyola és imprescindible estudiar aquesta primera dècada franquista, lliure d'interferències.

Aquesta situació canviarà a partir de 1950 amb el reconeixement internacional del règim. L'ONU anul·là les mesures contra el règim de Franco i els EE.UU. enviaren els primers crèdits.

Pel que fa a la vida quotidiana de la població aquest canvi no es notarà fins als anys 60 en què s'experimentarà un cert creixement econòmic. Les dificultats persistiran, per tant, al llarg de la dècada dels 50 (no oblidem que les cartilles de racionament es mantindran encara uns anys més).

Aquest període ha estat molt poc estudiat malgrat la seva importància, i fins i tot els mateixos protagonistes han intentat oblidar aquests anys tan difícils. Nosaltres volem recuperar aquesta memòria perduda i volem apropar-la a les noves generacions ja que com diu Pierre Vilar «Si el mite històric té els seus perills, l'oblit també té els seus».

El present estudi s'ha elaborat a partir de la documentació existent a l'Arxiu Històric Municipal del Prat i amb informació obtinguda de testimonis orals. Sempre que ha estat possible s'ha utilitzat en l'explicació dels fets els documents de l'època respectant el castellà, llengua en què van ser escrits (en el text aquests documents apareixen amb una lletra més petita).

S'ha estructurat el llibre en dues parts. La primera estudia com s'implanta el nou règim, un cop acabada la guerra, a la vida local. Els aspectes fonamentals d'aquest procés seran un conjunt de mesures encaminades a reprimir i controlar tota l'activitat política, sindical, cultural... que no estigui en consonància amb la ideologia dominant.

Aquesta part inclou també l'anàlisi de com la repressió afectà el Prat: afusellaments, detencions i empresonaments, depuracions... elements, tots ells, definidors dels primers anys de la postguerra.

Del conjunt de mesures repressives volem destacar les que afectaren la llengua catalana, que fou prohibida en públic, perseguida i totalment menyspreada. Així, trobem que per parlar català en públic s'aplicà una multa de 50 ptes. i 15 dies de presó. També s'obligà al canvi de nom dels carrers, dels cartells de les botigues i fins i tot de les làpides del cementiri.

El segon bloc s'inicia amb un estudi puntual de la situació del Prat a l'any 1940, incidint en tots els aspectes quotidians que afecten la població. En aquest sentit constatem les dificultats que tenia la gent per aconseguir alguns dels productes bàsics com el pa, la llet i la carn que estaven subjectes a un control molt rigorós. Una imatge característica de la postguerra són les llargues cues que es formaven per aconseguir tabac i que en més d'una ocasió provocaven l'alteració de l'ordre públic i requerien la presència de la Guàrdia Civil.

■
8
■
L'estat de carestia va propiciar l'especulació amb aquests productes. Es desenvolupà l'estraperlo i el mercat negre on hi van concórrer capes molt àmplies de la població, però el risc no era el mateix per a tots ja que el pes de la justícia queia sobre els més dèbils. Així, constatem la detenció d'una dona que portava amagades dues llaunes d'oli en una maleta.

El cost social d'aquests anys fou molt important, la jornada laboral era llarga i els sous baixos. Amb l'abolició dels sindicats de treballadors, aquests quedaren indefensos davant les arbitrietats dels patrons que es permeten el «luxe» de «premiar» el treball amb petites gratificacions. Aquest és el cas de La Seda de Barcelona que «premia» els seus treballadors amb el repartiment gratuït de moniatos.

Les conseqüències de la guerra, la dieta inadequada i el deficient estat sanitari van fer que les malalties infeccioses amencessin constantment la població. Prova d'aquesta vinculació és el fet que els metges receptessin aliments bàsics com a complement indispensable del tractament.

El Règim intentà imposar la seva ideologia a tots els nivells i la utilització dels símbols franquistes i falangistes es van fer extensius a totes les poblacions. Així, era característic observar a l'entrada dels pobles el *Yugo y las Flechas*, pintades amb els retrats de Franco i José Antonio i amb frases d'exaltació al Règim.

El control ideològic, amb el suport, aleshores, de l'Església, va ser especialment intens a les escoles. Els nens i els joves aprenien els himnes franquistes sota la mirada «protectora» de Franco, la Immaculada i la Creu, que presidien totes les aules.

Les dones van patir doblement les conseqüències de la derrota: per la seva condició de població vençuda i per la seva

condició de dones. El Règim les considerarà població de «segona» obligant-les a una dependència total respecte del marit o del pare i limitant les seves possibilitats de realització personal i professional.

Tal com s'indica, el Règim, a partir de 1960 suavitzarà —per desgast— el control rígid del període que s'estudia en aquest llibre, però el pòsit de la por ha restat en molts dels comportaments de les generacions que visqueren aquells anys, els anys de la por, els anys sense llibertat.

El Prat de Llobregat, 25 de gener de 1989
50è. Aniversari de l'ocupació del Prat per
les tropes del General Franco

«Mi primera experiencia del régimen franquista la tuve una mañana de enero de 1939, cuando, en la casa de las afueras de Barcelona en que vivía con mis padres, entró un soldado marroquí y nos obligó, fusil en mano, a abrir armarios y cajones para llevarse de ellos todo lo que le apetecía. No era un abuso aislado, sino el resultado de una rapiña consentida y organizada desde arriba, que se acabó pocos kilómetros más adelante, cuando se obligó a estos hombres a tirar todo lo que no pudiesen guardar dentro del macuto, para que al entrar en Barcelona, a la vista de los corresponsales de la prensa extranjera y del cuerpo diplomático, no resultasen demasiado patentes los signos del saqueo. Así me enteré de que acababa de ser liberado y comencé a aprender, siendo todavía un niño, algunas de las reglas del juego de un sistema en el que había de vivir durante más de treinta y seis años.»

La implantació del nou règim

L'ofensiva final contra Catalunya per part de l'exèrcit de Franco havia començat la vigília de Nadal de l'any 1938 sense haver trobat gairebé cap resistència organitzada en el seu avanc. Després de la derrota de l'Ebre, a Catalunya es donava la guerra per perduda.

El 3 d'abril de 1938 les tropes de Franco entren a Lleida i el 14 de gener de 1939 ho fan a Tarragona i van *liberando* els pobles que troben en el seu camí cap a Barcelona ocupada el dia 26 de gener de 1939. A mesura que anaven ocupant els diferents pobles s'instal·laren les noves autoritats. El Govern de la Generalitat havia estat derogat pel decret del 5 d'abril de 1938. Es tractava d'una ocupació militar i les noves autoritats locals i provincials depenien directament de les forces militars. A Catalunya el Comandament Suprem l'exercia el General Eliseo Alvarez Arenas, General Jefe de las Fuerzas de Ocupación.

El 5 de febrer les tropes franquistes entren a Girona i l'1 d'abril de 1939 es proclama el darrer *parte* de guerra:

En el dia de hoy, cautivo y desarmado el Ejército Rojo, han alcanzado las tropas nacionales sus últimos objetivos militares.

L'ocupació del Prat

El dia 25 de gener a les 8 hores 40 minuts el Prat va ser ocupat per la Divisió 105 comandada pel Coronel López Bravo. El mateix dia es va construir la *Comisión Gestora del Prat*:

Liberada esta población por las victoriosas tropas nacionales, de la dominación marxista, la Auditoría de Guerra del Ejército de ocupación, por medio del Oficial del Cuerpo Jurídico Militar don Victor Martínez Santa-Olalla en nombre del Excmo. Sr. General Jefe del Cuerpo del Ejército Marroquí, nombra provisionalmente el día veinticinco de enero de mil novecientos treinta y nueve, III Año Triunfal, tomando posesión a las dieciséis horas y treinta minutos, el siguiente órgano de gobierno:

*Alcalde Presidente: Emilio Álvarez Fiter
Concejales: Jaime Sallés Serra
                  José Colominas Vergés
Secretario: Felipe Quevedo Oti*

Com indica l'Acta de Constitució de la Comissió:

Estos nombramientos tienen carácter provisional y sólo subsistirán hasta que por las Autoridades que designe el Ministerio del Interior se proceda a la constitución definitiva de dichas corporaciones. (Vegeu document 1.)

Barcelona
Provincia de Tarragona   Municipio de *Prat de Llobregat*

AUDITORIA DE GUERRA DEL EJERCITO DE OCUPACION

Acta de Constitución Provisional de la Comisión Gestora de *Prat de Llobregat*

En *Prat de Llobregat* partido judicial de *Prat de Llobregat* provincia de *Barcelona* a 25 de *Enero* de 1939, III Año Triunfal.
Don *Victor Martínez Santa-Olalla* *Comandante* 3.º *Abogado* ... del Cuerpo Jurídico Militar, en nombre del Excmo. Sr. General Jefe del Cuerpo de Ejército *Marroquí* nombro la Comisión Gestora Provisional de esta localidad, formándola los siguientes señores:

ALCALDE PRESIDENTE: *Emilio Álvarez Fiter* .....

CONCEJALES: *Jaime Sallés Serra* .....

José Colominas Vergés .....

SECRETARIO: *Felipe Quevedo Oti (Fiter)*

Estos nombramientos tienen carácter provisional y sólo subsistirán hasta que por las autoridades que designe el Ministerio del Interior se proceda a la constitución definitiva de dichas corporaciones. Si se produjera alguna vacante, se pondrá inmediatamente en conocimiento de la Auditoría de Guerra del Ejército de Ocupación radicante en *Barcelona*.

Presentes los mencionados señores
J U R A N por su honor desempeñar fielmente sus respectivas funciones con celo, austeridad y energía, inspirándose en las normas de la España Nacional y del Generalísimo Franco, nuestro glorioso Caudillo, realizando su cometido con la máxima rapidez que la acertada resolución que cada caso exija, en unión de las demás personas a quienes esta autoridad Militar designará, si lo estima conveniente, para ocupar otros puestos que faciliten en más próximo restablecimiento de la vida civil en este Municipio. En su virtud, quedan en posesión de sus cargos, siendo las ... *16* ... horas y *30* ... minutos del día de hoy.

Y para que conste, firman conmigo los presentes, después de quedar enterados de su contenido, aceptando y agradeciendo su nombramiento que les permite cooperar con el mayor entusiasmo al resurgir de España.

Sam Latorre *Emilio Álvarez*
Victor Martínez Santa-Olalla *F. Colominas*
F. Quevedo

Document 1
Acta de constitució de la *Comisión Gestora del Prat*.

A la primera reunió de la *Comisión Gestora Municipal* (26 de gener) per unanimitat es fan les següents declaracions:

1. Hacer patente el sentimiento de su más entusiasta admiración por El Glorioso Ejército Nacional que ha liberado a este pueblo de la tiranía roja, manifestando al mismo tiempo su más firme convicción de que continuando la serie inacabada de victoriosos hechos de armas logrará en muy breve

plazo la incorporación de toda Catalunya a la España Una, Grande y Libre que se está forjando bajo la dirección del Generalísimo Franco.

2. *Expresar su sentimiento de condolencia por todos los caídos por Dios y por la Patria, entre los cuales cabe señalar las ilustres personalidades de Calvo Sotelo, José Antonio, y los Generales Sanjurjo, Fanjul, Goded, Mola, Cabanellas y Martínez Anido, y en general por todos cuantos hicieron ofrenda de sus vidas generosas en aras de los altos ideales que inspiran e informan el Glorioso Movimiento Nacional salvador de España.*

3. *Reiterar su más firme e incondicional adhesión al Caudillo y al Gobierno Nacional así como su más ferviente deseo de contribuir sin omitir medio alguno dentro de la limitación de sus atribuciones, a la victoria definitiva e implantación de las ideas básicas que constituyen el más sólido puntal y la más firme esperanza de un porvenir y de Gloria para la Patria.*

Les primeres mesures que es prenen són les següents:

- El 26 de gener es crea la *Comisión de Recuperación Agrícola*.
- El 28 de gener s'ordena a la població que lliuri les armes i els explosius que tingui; s'insta els agricultors perquè repreguin el subministrament de productes als mercats de Barcelona i s'inicia la recuperació de mobles requisats.
- Els dies 28, 29, 30, 31 de gener i 1 de febrer s'obliga La Seda a aportar 44.350 Kg. de carbó que van servir per abastir de llum elèctric al poble a través de la central elèctrica de la Papelera Española.

El Prat va ser ocupat el dia 25 de gener a les 8 hores 40 minuts. L'endemà fou ocupada Barcelona per les forces dirigides pel General Eliseo Álvarez Arenas. Aquesta és una de les imatges de l'ocupació de Barcelona el 26 de gener.

- El 29 de gener es demana un crèdit al Banco de Crédito Local per posar en marxa els Serveis Municipals.
- El 8 de febrer s'estableix el canvi de moneda republicana per la moneda de curs legal a través del Banco de Vizcaya.

Els símbols del règim

La implantació del nou règim anirà acompanyada al Prat, com a tot arreu, de l'adopció de la simbologia feixista d'exaltació del líder. Així, s'acorda adquirir un bust de Franco per al Saló de Sessions i banderes per a l'Ajuntament (20 de març de 1939).

L'Ajuntament del Prat en Sessió Plenària del 3 d'abril de 1939 acorda per unanimitat:

Hacer constar en acta el patriótico entusiasmo de la Corporación por el feliz término de la guerra con la victoria rotunda y total obtenida por nuestro glorioso ejército al que reitera una vez más el sentimiento de incondicional adhesión, así como al invicto Caudillo, bajo cuyas inspiraciones ha sabido conquistar este día de gloria para la Patria.

El 17 d'abril s'accepta per unanimitat una proposició del Sr. Colominas Vergés per fer esculpir en marbre el *último parte de guerra* i col·locar-lo al vestíbul de l'Ajuntament. Degut a la manca de pressupost, el dia 5 de juliol es rectifica la proposta i s'acorda pintar-lo a la paret.

El franquisme voldrà mantenir els seus símbols al llarg de tot el període i així la *Jefatura Provincial de Propaganda de Barcelona* envia a la *Delegación del Prat* el següent escrit amb data del 9 de juny de 1943:

En virtud de órdenes recibidas del Jefe Provincial del Movimiento, Delegado Provincial de Educación Popular, Camarada Antonio F. de Correa Veglisson, te servirás manifestar al Ilmo. Sr. Alcalde de esa localidad la necesidad de proceder a la inmediata restauración de la propaganda mural de nuestro Movimiento y Doctrina existente en la demarcación de ese término municipal (Rótulos en fachadas de casas sitas a la entrada y salida del pueblo, rótulos, vallas, etc.).

Els homenatges

El Règim homenatjarà els seus caiguts a qui se'ls atorga la categoria d'herois. Al Prat el 26 de març de 1939 s'inaugurarà la

Cruz de los Caídos en recuerdo y homenaje a todos los héroes y mártires de la Patria y

especialmente a los que en vida fueron nuestros convecinos.

Rdo. D. Antonio Martí Piñol
Víctor Casanovas Ferrer
Jaime Sabater Codina
Francisco Totusaus Vidal
José Ortega Ayami
Pablo Monés Janés
Joaquín Coll Ferrer
Manuel Giménez Pérez
Pedro Juliá Tomás
Agustín Camps Busquets
Esteban Busquets Riera
Joaquín Sabater Ferrer
José M.ª Carretero Escamilla
Pablo Vilá Espinós
José M.ª Solá Sendra
Mariano Miralpeix Puig
Saturnino Comabasosa Morell
Moisés Hernández Herrero
Benjamín Hernández Vacas
Manuel Hernández Vacas
Ernesto Raventós Pugés

En commemoració de l'ocupació de les tropes franquistes se celebrà a cada poble la *Fiesta de la Liberación*. El següent pregó ens mostra l'esperit d'aquesta festa:

Para cumplir lo dispuesto por la Superioridad sobre conmemoración de la fecha de Liberación por las Victoriosas Fuerzas Nacionales, con la debida brillantez, el día 25 del mes actual, será total el paro en este término municipal de todas las actividades sujetas al descanso dominical. Los vecinos sin excepción adornarán con banderas y colga-

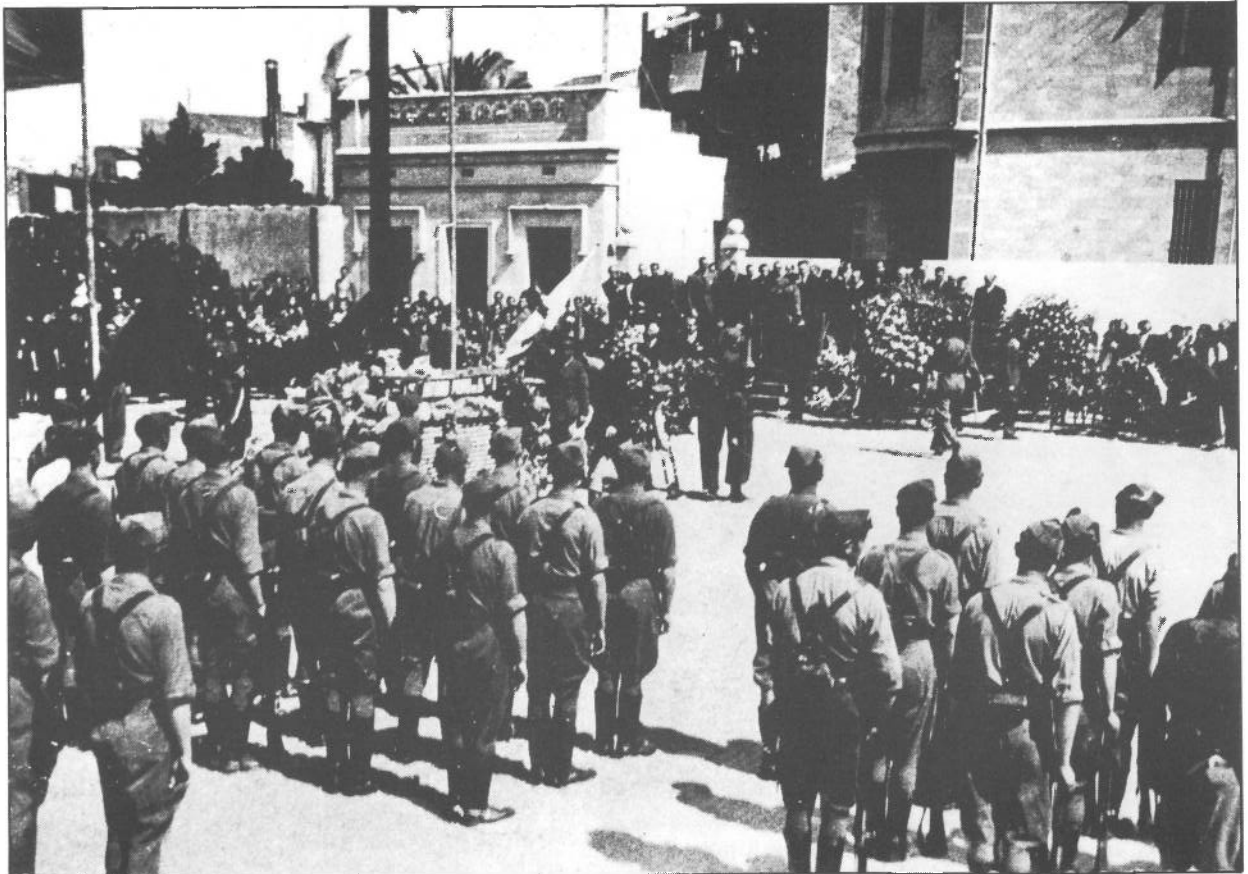
duras las fachadas de sus domicilios acudiendo a los actos públicos organizados al efecto.

La repressió de l'idioma

En el conjunt de les primeres mesures franquistes cal destacar, per la seva importància, totes aquelles que anaven destinades a la repressió de les manifestacions de la identitat nacional catalana. Així, es prohibí l'ús de banderes, l'himne... i pel que fa a la llengua el primer ban, publicat després de l'ocupació de Barcelona, declara que l'ús de la llengua catalana queda restringit a la vida familiar i privada.

En aquest sentit, el Govern Civil obliga l'ús de l'idioma espanyol a tots els serveis públics i així,

el desconocimiento o el habitual desuso del idioma oficial por parte de los servidores del Estado en acto de servicio debe ser causa justificada bastante para invalidar en absoluto su condición de funcionarios estatales e incapacitarles para el ejercicio de funciones públicas (...). No debe olvidarse que la sistemática y sañuda reincidencia en el designio de eliminación del idioma oficial en esta tierra por parte de elementos de execrable recordación, trajo consigo inevitablemente la ofensa para todo el resto de España y desembocó trágicamente, como podía menos de ocurrir, en la guerra civil y

En commemoració de l'ocupació de les tropes franquistes se celebrava a cada poble la *Fiesta de la Liberación*. Els actes centrals els constituïen una Missa solemne, desfilades, ofrenes florals als caiguts... a la Plaça de l'Església del Prat el dia 25 de gener.

en la victoria rotunda de las armas españolas que los acontecimientos internacionales han hecho aún más definitiva (...). Siendo, pues, ya necesario atacar esta corruptela y establecer en el orden de la vida pública el respeto debido a la gloriosa lengua española, que es y debe ser patrimonio común de todos los connacionales, he resuelto disponer lo siguiente:

Primero.— A partir del día 1.º de agosto próximo, todos los funcionarios interinos de las Corporaciones provinciales y municipales de esta provincia, cualesquiera que sea su categoría, que en acto de servicio, dentro o fuera de los edificios oficiales, se expresen en otro idioma que no sea el oficial del Estado, quedarán ipso facto destituidos, sin ulterior recurso.

Segundo.— Si se tratase de funcionarios de plantilla, titulares o propietarios en tales corporaciones, y se hallaran pendientes de depuración dicha falta determinará la conclusión del expediente en el estado en que se hallare y la inmediata destitución del transgresor sin ulterior recurso. Si se tratase de funcionarios ya depurados y readmitidos incondicional o condicionalmente, se abrirá su expediente de depuración, y puesto que toda depuración hasta ahora realizada es revisable, se estimará esta falta como nuevo cargo adicional al capítulo correspondiente y, en consecuencia, se pondrá sanción o se agravará la ya aplicada, pudiendo, en ambos casos, llegarse a la destitución.

Tercero.— Los mismos criterios se aplicarán con respecto a los funcionarios interinos o propietarios o titulares adscritos a cualquiera de los servicios públicos civiles de la provincia, especialmente los que sean maestros y profesores del Estado, así como inspectores municipales de Sanidad. Por lo que se refiere a maestros y profesores privados, autorizados para la enseñanza, los infractores quedarán personalmente incapacitados para el ejercicio de la función docente.

Cuarto.— Ningún expediente de información, cuando proceda instruirlo con arreglo a lo anteriormente dispuesto, será sobreesido por falta de pruebas; pudiendo bastar los indicios, y, en todo momento, la espontánea conciencia que del caso se forme el instructor y que éste expresará en sus conclusiones, cualquiera que sea el resultado de la prueba practicada.

Quinto.— Todos los Agentes de Inspección y Vigilancia, fuerza de Policía armada y Guardia Civil, tanto de la capital como de la provincia, extenderán el celo y la vigilancia para el más exacto cumplimiento de esta disposición y llevarán las denuncias juntamente con el atestado, en el que se recomienda la práctica de información testifical. La autoridad espera de los señores Presidentes de las Corporaciones y servicios públicos a fin de lograr, rápida y eficazmente, el restablecimiento del uso exclusivo del idioma nacional en todos los actos y relaciones de la vida pública en esta provincia.

En compliment de les ordres, les denúncies es produïren:

Imposición de una multa de 50 pesetas a Juan Monleón Gálvez por hablar al público en catalán en el teatro Centro Artesano de esta localidad, se servirá Vd., disponer que sufra además 15 días de arresto en la cárcel. Le participo a Vd. para comunicarle que en el día de hoy tendrá entrada en el Depósito Municipal de ese Ayuntamiento el individuo en cuestión para que sufra el correctivo Impuesto por mentada autoridad.

Relacionat amb el tema de la repressió de la llengua, al Prat una de les primeres mesures que es prendran serà el canvi de nom de bona part dels carrers. Primer (20 de març de 1939) s'acorda canviar el nom de tots aquells que tenen relació directa amb homes i fets significatius de la República: la *plaza Francesc Macià* passarà a ser la *plaza del Caudillo*, la *plaza Durruti* serà la *plaza España* i l'*avinguda 14 d'abril* es convertirà en *avenida de José Antonio*.

Més tard, el 2 de setembre de 1940, es procedirà al canvi de nom d'aquells carrers relacionats amb homes representatius de la política i la cultura catalanes. El Governador Civil de la Província ordena

Inmediata desaparición de los rótulos de calles titulados con nombres poco gratos, para sustituirlos con otros más en consonancia con la nueva España: teniendo en cuenta anteriores denominaciones se acuerda: Que la calle de Pi y Margall recobre su antiguo nombre de calle Mayor; la de Prat de la Riba su anterior de calle de la Ribera; y la de Angel Guimerà el de calle del Centro, con el que es más generalmente denominada; nombres todos de un marcado sabor tradicional y actual.

Les mesures prohibitives del català afectaren tota la població. Així en data de 8 d'abril de 1942

Por la presente se conmina a Vd. para que, sin excusa ni pretexto alguno, proceda en el improrrogable plazo de ocho días, a contar desde el recibo de la presente, a dar cumplimiento a lo dispuesto sobre rotulación exclusiva en idioma español en lo que a la fachada de su establecimiento respecta.

També afectà les làpides dels cementiris:

En vista de que a pesar de lo dispuesto por la Superioridad, y que a su debido tiempo le fue comunicada, en el nicho de su propiedad existente en este Cementerio Municipal, y que se relaciona al margen, aparece todavía una lápida con la leyenda en el dialecto catalán, por la presente se concede a Vd. un plazo que finirá por todo el día 31 del actual a fin de que la cambie por otra con la inscripción en idioma español, bajo apercibimiento, si transcurre dicho plazo sin verificarlo, de ser sacada dicha lápida del lugar que ocupa.

La repressió

El fet més greu de la repressió és que no hi hagué entre els guanyadors de la guerra civil cap veu que d'una manera pública i notòria s'hi oposés. Bé que durant la guerra, fins i tot des de les opcions més radicals i revolucionàries del cantó republicà, s'arribà a condemnar la violència sense cap mena de subterfugis, a l'Espanya de Franco mai ningú no es va jugar ni tan sols el càrrec per intentar de disminuir la repressió institucionalitzada.

(J. M.ª Solé i Sabaté:
La repressió franquista a Catalunya)

A mesura que les tropes franquistes es van imposant, instauren un sistema de repressió generalitzada contra els vençuts:

La represión cumplía en el campo franquista una función política fundamental, ligada a las necesidades de una guerra de clases de los menos contra los más: la de paralizar al enemigo por el terror. Cuando se carece de fuerza suficiente para asegurar la vigilancia y el control totales, una represión severa e indiscriminada, tan irracional que no permita advertir regla alguna que garantice la seguridad de los contrarios o los indiferentes, es el mejor modo de paralizar a los unos y mover a los otros a una colaboración activa.

(J. Fontana: *España bajo el franquismo*)

Les lleis que emmarquen aquesta ficció jurídica seran la Ley de Responsabilidades Políticas contra els partits polítics, sindicats, cooperatives, ateneus, publicacions polítiques i el concepte de adhesió a la rebelión militar contra les persones. Ambdues seran aplicades de manera retroactiva i portaran a l'afusellament de 3.385 persones a Catalunya en el període 1938-1953.

(J. M.ª Solé i Sabaté:
La repressió franquista a Catalunya)

La repressió al Prat

Al Prat, com a la resta de pobles i ciutats, arriben les ordres relatives a determinar les reponsabilitats polítiques. Per aquest motiu es demana tota mena d'informació i documents que puguin aportar proves.

Els expedients inculpatoris es feien a partir dels informes elaborats per l'Ajuntament, la Falange, la Guardia Civil i per les denúncies de particulars.

Els primers afectats per la repressió seran aquells que han ocupat càrrecs polítics durant la República. Així l'Ajuntament elabora un informe respecte l'actuació dels Consistoris des del 18 de juliol de 1936 fins al 24 de gener de 1939.

PRIMERO.— Al producirse en 18 de Julio de 1936 el Glorioso Movimiento Nacional, este Ayuntamiento, como todos los de Cataluña, hallábase formado por Concejales procedentes de la elección de 1934, anteriormente destituidos con motivo de los sucesos del 6 de Octubre del mismo año, y repuestos nuevamente en sus cargos como secuela al resultado de las elecciones del frente popular del año 1936, en virtud de disposiciones promulgadas por el Gobierno General de Cataluña con fecha 17 de febrero de aquel año, sufriendo, a partir de dicho momento, cuantos cambios y modalidades dispusieron posteriormente por los organismos rojo-gubernativos, sin apartarse de ellos en ningún momento.

A raíz del Movimiento, constituyóse la Junta de Milicias Antifascistas, de la que, forzosamente, hubo de formar parte el Alcalde, el Teniente Comandante del Puesto de la Guardia Civil, y las demás personas expresamente designadas para ello: Junta que se vio casi inmediatamente desbordada, suplantada, y de hecho sustituida por el llamado Comité de Milicias Antifascistas, organismo completamente independiente del anterior, incluso en el local de su actuación, y al que suplantó en el acto, actuando frente al mismo al absorber la casi totalidad de sus actividades, incluso aquellas tan propias y características como la de concesión de puestos de venta en la vía pública, negándole toda autoridad a la municipal que quedó así convertida en mera sombra.

Continuó, no obstante, funcionando dicha sombra de Ayuntamiento reducida su autoridad al mínimo tolerado por el Comité, el cual, incluso, declaraba en suspenso las dis-

posiciones de aquél, o disponía en contra de las mismas hasta que por disposición de la titulada Consejería de Gobernación de la Generalidad, procediéndose a la disolución, o mejor dicho fusión de dichos Comités en los Ayuntamientos, cuya actuación, en lo que al Prat respecta, efectuóse en todo momento de acuerdo con las disposiciones emanadas de las pseudo Autoridades nacionales o regionales, incluso cuando destituidos totalmente el Ayuntamiento por desacuerdo entre los elementos político-sociales que lo constituían, fue designado para regentarlo un agente policiaco de la guardia personal al Presidente de la Generalidad, Antonio Serra y Arnau, de 31 de Marzo a 17 de Septiembre de 1938, reconstituyéndose al cesar éste el Ayuntamiento en la forma entonces vigente.

SEGUNDO.— El comportamiento y actuación en el desempeño de sus respectivos cargos de las personas que en dicho tiempo desempeñaron los de gestión municipal, aparece en todo tiempo informado por las ideologías políticas, sociales, o político-sociales cuya representación ostentaban en el seno de la Corporación siendo reflejo fiel de las directrices propugnadas por sus respectivos organismos o elementos directivos de la Generalidad, consumiendo la casi totalidad de sus energías en luchas intestinas o de partido, y la administración al servicio de Abastecimientos cuyos cargos fueron siempre los más apetecidos.

Cabe hacer constar que, si bien durante el expresado periodo lleváronse a cabo hechos de una tal resonancia como la colectivización general de toda la riqueza agrícola local, la de urbana, la de los centros industriales y gremios de artesanía, ello efectuóse sin intervención consistorial, pero sí con su beneplácito según normas dictadas por el Gobierno faccioso o el simple capricho del personal obrero interesado: debiéndose hacer constar que si bien no intervinieron directamente en los asesinatos locales su pasividad los hace responsables de los crímenes cometidos en la localidad, así como de la persecución de emboscados.

TERCERO.— Los hechos que se destacan principalmente en lo que se refiere a este apartado son los siguientes:

1.º Sucesivas constituciones de la Corporación municipal con indicación de las filiaciones políticas de sus componentes y relación de los mismos.

2.º Acuerdo sobre demolición de los restos procedentes del incendio de la Iglesia Parroquial, llevado a cabo en 20 de julio de 1936 por los ocupantes de un camión provisto de ametralladoras y bombas de mano, procedentes, según dijeron, del pueblo de Esparraguera, constituyentes, según también manifestaron, del Comité revolucionario de dicho pueblo, con la cooperación de elementos revolucionarios de la localidad, y cuya demolición costó la cantidad de 18.399 pts.

3.º Por orden municipal se puso vigilancia a la salida de los autobuses por dos milicianos de significativa filiación revolucionaria, donde se decomisaban toda clase de alimentos destinados a los familiares de per-

sonas de filiación derechista residentes en Barcelona, y maltratando a los portadores de los mismo.

4.º Emisión de bonos fraccionarios de cinco, diez y veinticinco céntimos, en cantidad de cinco mil quinientas pesetas a requerimiento del comercio local (...).

Prat de Llobregat a 20 de Agosto de 1941
El Alcalde

Llista amb los Concejales que formaron parte de este Ayuntamiento desde el 18 de Julio de 1936 hasta el 24 de Enero de 1939, fueron los siguientes:

Nombre y apellidos	Cargo	Filiación política
José Gibert Pascual	Alcalde	ERC
Pablo Vallhonrat Vallhonrat	Tte. Alcalde	ERC
Juan Bruxola Marcé	Tte. Alcalde	ERC
Ignacio Ribas Dalmau	Tte. Alcalde	ACR
José Burgos Pubill	Tte. Alcalde	ERC
Alfredo Fíblá Miralles	Concejal	ERC
Pedro Gayá Coll	Concejal	U de R
Pedro Torres Pugés	Concejal	U de R
José Mas Nicolau	Tte. Alcalde	U de R
Venancio Elizalde Barbarin	Tte. Alcalde	PS
Luis Serra Giribert	Alcalde	PS
José Barbará Paretas	Alcalde	PS
Luis Sospedra Beltrán	Concejal	PS
José Vives Lorén	Concejal	PS
Ramón Serra Segarra	Concejal	PS
Federico Cruelles Aguilar	Concejal	ERC
Manuel Gázquez Fuentes	Concejal	CNT-AIT
José Vinuesa Sorli	Tte. Alcalde	CNT-AIT
Ramón Belanguer García	Tte. Alcalde	CNT-AIT
Fernando Aguirre Tolosana	Concejal	CNT-AIT
Jaime Castells Itarte	Concejal	CNT-AIT
Juan Ariño Millán	Concejal	CNT-AIT
Miguel Casademunt Pannon	Concejal	CNT-AIT
Juan Nadal Guixá	Concejal	ERC
Francisco Reixach Prat	Concejal	ERC
Evaristo Cherta Miralles	Concejal	ERC
Vicente Aragón Meliá	Concejal	ERC
Ramón Paretas Corominas	Concejal	ACR
Evaristo Oliua Puigventós	Concejal	ACR
Jacinto Serra Guilera	Concejal	U de R
Antonio Sanz Almirall	Concejal	CNT-AIT
Ricardo Gómez Hernández	Concejal	CNT-AIT
Andrés Vilella Bertrán	Concejal	U de R
Jaime Clausell Pradell	Alcalde	ERC
Eliseo Cols Miquel	Alcalde	ERC
Salvador Brulles Solé	Concejal	CNT-AIT
Vicente Manzana Moreno	Concejal	CNT-AIT
Andrés Siurans Rafart	Concejal	PSUC
Bernabé Ventura Barrés	Concejal	PSUC
Francisco Fornós Roig	Concejal	ERC
Joaquín Molins Mainou	Concejal	ERC
Juan Suñol Armengol	Concejal	ERC
Jaime Coll Escoda	Concejal	CNT-AIT
Fermín Herrero Prunonosa	Concejal	CNT-AIT
José Barri Muxach	Concejal	PSUC
Juan Paretas Nicolau	Concejal	PSUC
Pedro Company Pi	Tte. Alcalde	U de R
Amadeo Garsaball Baena	Tte. Alcalde	CNT-AIT
Conrado Sancho Pérez	Tte. Alcalde	CNT-AIT
Bautista Amela Bou	Concejal	CNT-AIT
Pedro Cruz Morilla	Concejal	CNT-AIT
Jacinto García Gutiérrez	Concejal	PSUC
Federico Meyer Bertrán	Concejal	CNT-AIT
Antonio Larrea González	Tte. Alcalde	CNT-AIT
Isidro Pascual Prats	Concejal	CNT-AIT
Ramón Marqués Castellá	Concejal	ERC
Manuel Salafranca Millán	Concejal	ERC
Ramón Boronat Oliua	Concejal	ERC
Pedro García Carrasco	Concejal	PSUC
Francisco Ginabreda Tort	Concejal	PSUC
Jaime Aguilera Pont	Alcalde	PSUC
José Pallarés Bernat	Concejal	PSUC
Francisco Espuny Rebull	Concejal	PSUC
Francisco Noguera Serrano	Concejal	CNT-AIT
Pascual Barbará Lucas	Concejal	CNT-AIT
Rafael Tugores Canals	Concejal	CNT-AIT
Mariano Sanz Anés	Concejal	ERC
Francisco Roca Ollé	Concejal	ERC
Luis Genius Crusells	Concejal	ERC

José Clapera Costa	Concejal	ERC
Ramón Huguet Canyelles	Tte. Alcalde	CNT-AIT
Pedro Aragonés Fortuny	Concejal	CNT-AIT
Francisco Gutiérrez Lasheras	Concejal	CNT-AIT
José Collado Díaz	Concejal	CNT-AIT
Benito Juan García González	Concejal	CNT-AIT
Josefa Navarro Arroyo	Concejal	PSUC
Enrique Martínez Bustamante	Concejal	PSUC
Jaime Barra Ramoneda	Concejal	PSUC
Luis Antón Martín	Concejal	PSUC
Juan Hewitson Amigó	Concejal	PSUC
Juan Vidal Vidal	Concejal	ACR
Juan Paretas Corominas	Tte. Alcalde	U de R

ERC (Esquerra Republicana de Catalunya)
 ACR (Acción Catalana Republicana)
 U de R (Unió de Rabassaires)
 PS (Partido Socialista)
 CNT-AIT (Confederación Nacional de Trabajadores-Asociación Internacional del Trabajo)
 PSUC (Partit Socialista Unificat de Catalunya)

Para que así conste, y a los efectos pertinentes, libro la presente certificación, visada por el Sr. Alcalde, en Prat de Llobregat a veinte de Agosto de mil novecientos cuarenta y uno.

A Catalunya la repressió es dirigí cap a dos sectors: els *rojos* i els *separatistas*. La delació es convertí en un fet característic de la immediata postguerra. Es considerava com una mostra d'adhesió i afecte a la *causa*. Com deia el Coronel Ungría, Cap dels Serveis de Seguretat de l'Estat en una visita a Barcelona a finals de febrer de 1939 *la delación policial subirá al prestigio de aviso patriótico* (La Vanguardia 26-2-1939). L'esperit de revenja va presidir la postguerra i més d'un va aprofitar la possibilitat de delació en benefici propi: s'acusarà per eliminar competidors comercials o professionals i al camp la recuperació de les terres anirà acompanyada de denúncies contra els ocupants.

En teoria les denúncies calia presentar-les no anònimament sinó donant noms, cognoms i el domicili del denunciador. Però a la pràctica era evident que una denúncia anònima podia provocar la investigació i la detenció del denunciador. Per fer una denúncia no calia aportar cap prova i tot sovint el denunciador no sabia quines persones l'havien denunciat ni quins càrrecs se li atribuïen.

Al Prat, els acusats eren portats, gairebé sempre de nit, a declarar a la seu de la Falange (Torre Muntadas) i d'allà se'ls traslladava, sovint amb tren, als centres penitenciaris de Barcelona (La Model, la presó de dones de Les Corts, el Castell de Montjuïc, el convent del carrer de Sant Elies, el pavelló de Missions de l'Exposició del 29...). Des de les presons on eren ingressats els presos del Prat es demanaven informes a l'Ajuntament. Tots els expedients personals que s'enviaven de l'Alcaldia es completaven amb els de la delegació local de la FET i de la JONS, amb els del cap de la Guàrdia Civil i amb l'informe del capellà, tot i que pel cas del Prat no hem trobat constància documental d'aquest fet i fins i tot en un escrit del 22 de febrer de 1945 es fa constància que no s'envien les dades sol·licitades al capellà *por cuanto al iniciarse el período rojo marxista fue quemado por la horda roja el archivo parroquial*.

Al Prat les denúncies es poden agrupar en quatre blocs:

- haver participat en l'incendi de l'església
- haver participat en assassinats
- haver induït els assassinats, fer requisos...
- haver exercit càrrecs públics, sindicals... o haver format part d'algun comitè local.

Al poble del Prat, segons la informació de Josep M.ª Solé i Sabaté en el seu llibre *La repressió franquista a Catalunya 1938-1953*, foren 9 les persones afusellades, totes elles al Camp de la Bota.

Un dels afusellats, Joan Nadal Guixà es dirigeix a l'Ajuntament del Prat en una carta del 14 de juliol de 1939:

Excelentísimos Sres., el que a Vdes. se dirije les desea Paz y Prosperidad durante los días de la vida, y en Gracia de Dios.

Data d'execució	Nom i cognoms	Militància	Edat	Lloc naixement	Professió	Estat civil
13-5-39	Joan Reixachs Prats	—	53	—	—	—
9-7-39	Ignasi Fortuny Català	—	48	Tortosa	jornaler	C
24-10-39	Joan Nadal Guixà	ERC	46	Piera	—	C
4-11-39	Josep Frigola Aguiló	—	36	Batea	pagès	C
29-7-40	Miquel Eroles Sorribes	EC/ERC	62	—	empleat	V
1-7-40	Miquel Quiles Tormo	—	26	L'Hospitalet	pescador	V
21-11-41	Julià Acero Tevel	CNT	32	Saragossa	greixador	C
7-5-43	Joan Sánchez Mendu	FAI	24	Almeria	paleta	S
18-11-39	Lluís Serra Giribert	PSUC	36	Manresa	paperer	C

El motivo de estas líneas, es para hacerles saber que el día ocho del corriente me hicieron el Consejo, donde la petición Fiscal fue la última pena. Espero que Vdes. saben mi actuación pasada de años, que siempre ha sido en procurar los máximos beneficios y prosperidad de nuestro querido Prat de Llobregat.

Espero pues de vuestra benevolencia harán todo cuanto sea de vuestro poder o de vuestra Autoridad. Pudiendoos afirmar que todas las denuncias puestas contra mí son completamente falsas.

Confiado en vuestra bondad y comprensión, os desea muchos años de vida y V.E.V.M.

Juan Nadal

Mi dirección, por si quieren dignarse en escribirme, es la siguiente:

*Prisión Celular de Barcelona (Modelo)
5.ª Galería, Celda n.º 454*

Saludo a Franco. Arriba España.

L'Ajuntament reunint en Ple el 31 de juliol de 1939 acorda:

Vista la prohibición absoluta, recordada últimamente por la Superioridad, en que se encuentran las Corporaciones de Derecho Público, de dirigirse a los Tribunales y Jerarquías de Justicia, en el sentido de tratar de influir en sus determinaciones, comunicar al interesado dicha imposibilidad, lamentando no poder acoger su ruego en tan trágico momento.

La sentència contra Joan Nadal es va complir el 24 d'octubre de 1939.

El control de la població

Per mantenir un estricte control sobre la població el règim adoptarà diverses mesures com la de l'obligatorietat dels salconduits per traslladar-se a qualsevol lloc de l'interior de l'Estat:

En cumplimiento de lo dispuesto por la Superioridad sobre obligatoriedad del salvoconducto para viajar por el interior del territorio Nacional, toda persona mayor de diez y seis años, por la presente llamo la atención de Vd. sobre la norma 5.ª de la disposición de referencia por la que se establece que: En los despachos de los billetes de Ferrocarriles y líneas de Autobuses del territorio nacional, se exigirá al viajero la exhibición de la autorización para emprender el viaje, sin cuyo requisito no le será facilitado el billete.

Lo que comunico a Vd. para su conocimiento y efectos. Dios salve a España y guarde a Vd. muchos años.

*Prat de Llobregat a 12 de Junio de 1939,
Año de la Victoria.
El Alcalde Presidente*

Molt més dures eren les mesures referides a persones que han canviat de domicili. Així, a l'ordre del governador civil, rebuda a l'Ajuntament del Prat el 17 de novembre de 1944, es diu:

Sírvase proceder a la detención de todas aquellas personas que no siendo vecinos ni domiciliados en ese término 1936 residiendo en el mismo sin justificar las causas de su permanencia en esa localidad o carezca de documentación.

Els soldats de l'exèrcit republicà, a mesura que les tropes franquistes anaven ocupant diferents zones, eren portats a camps d'internament on eren sotmesos a un procés de classificació. Es feia públicament una exposició, a les caixes de reclutes, del nom de tots els internats amb el doble objectiu d'identificar-los per a possibles avals i facilitar-ne l'alliberament o bé per denunciar-los.

Durant la guerra es crearen batallons de treballadors formats per presoners de guerra que s'ocupaven d'obrir trinxeres, fer fortificacions... Un cop acabada, els batallons es nodrien, a més dels presoners de guerra, de reclusos a qui faltava poca pena per complir, de casos considerats perillosos i de soldats penats.

Al Prat s'instal·là el batalló 178 del qual tenim el següent document dirigit al Consistori:

Tengo el honor de invitar a Vd. a la comida rancho extraordinario que tendrá lugar mañana sábado día 29, a las 13 horas, en el cuartel de esta compañía, sito en la fábrica La Seda de Barcelona, S. A., con motivo del cumplimiento pascual de la compañía y licenciamiento de los Trabajadores que integran la misma.

Esperando verme honrado con su asistencia, reitérole la expresión más distinguida de S. S.

El Alférez Comandante

D'entre els presos que redimeixen penes fent treballs, tant sols alguns cobren un petit sou en concepte d'assignació familiar, i només en el cas que la parella es trobi «legalment casada», cal destacar que el nou règim no reconeix com a tals els matrimonis civils. (Vegeu document 2.)

Patronato Central
de Nuestra Señora de la Merced
para la Redención de los
Penos por el Trabajo

SECCION DE CONTABILIDAD

Num. **39814**

Adjuntos tengo el honor de remitir a V. los recibos de Asignación Familiar de la liquidación del mes de MAY 1945 de 194 para que sean hechos efectivos a los correspondientes beneficiarios, familiares de reclusos trabajadores residentes en esa localidad, con arreglo a las instrucciones que al dorso se especifican.

Al mismo tiempo le participo que con esta fecha se remite a V. por transferencia la cantidad de 68.62 PESETAS pta 62 ctz *deuda y valor*, líquido a que asciende el importe total de los recibos, una vez deducido el 8 y el 2 por 100 de los mismos para el Fondo de Ahorro de Penados y gastos de transferencias, giros y quebrantos, de conformidad con los acuerdos de este Patronato.

Dios guarde a V. muchos años.
Madrid, de 12 MAY. 1945
El Jefe de la Sección 194

Sr. Alcalde Presidente del Ayuntamiento de Prat de Llobregat

Se encarece la lectura de las instrucciones ligadas al dorso del presente escrito.

ASIGNACION FAMILIAR									
Provincia <u>Barcelona</u>		AYUNTAMIENTO <u>deprat de llobregat</u>		DELEGACION LOCAL <u>deprat de llobregat</u>		Mes de <u>Marzo</u> 194 <u>5</u>		N.º 1	
Número del recibo	NOMBRE Y APELLIDOS			IMPORTE DEL RECIBO		RECIBOS PAGADOS		RECIBOS IMPAGADOS	
				Pesetas	Cts.	Pesetas	Cts.	Pesetas	Cts.
17106	antonio Gómez Baranda			56	98	55	28		
7	id	id	id	30	96	20	96		
Total importe:				76	24				
" 8 y 2 % descuento:				76	24				
Totales remitido pagado e impagado respectivamente:				68	62				

Document 2
Dels presos que redimeixen penes pel treball hi ha alguns que cobren petites quantitats, del tot insuficients, en concepte d'assignació familiar. A més, les dificultats per accedir a aquestes quantitats eren molt nombroses.

Les depuracions

Com un element més de la repressió contra la població s'han de considerar les depuracions que tenien com a finalitat apartar de les activitats professionals totes les persones que no fossin favorables al nou règim.

Els cossos més afectats al Prat van ser els funcionaris municipals, els mestres i el personal sanitari.

Totes les persones afectades per la depuració s'havien de presentar voluntàriament a la revisió i en cas de no fer-ho se'ls considerava sospitosos i eren expulsats directament del cos al qual pertanyien.

Tots aquells que ocupaven un lloc determinat des de l'època republicana ni tan sols tindran dret al procés depurador i veuran el seu cas perdut inicialment.

Funcionaris municipals

La primera mesura que es pren (Acta del Ple del 10-2-39) ordena el cessament del personal municipal eventual, i per tant sense dret a depuració.

El 3 d'abril de 1939, després d'haver rebut les declaracions jurades de tot el personal municipal, l'Ajuntament nomena Jaume Sallés Serra, jutge encarregat de portar a terme les depuracions.

Del primer informe que presenta el jutge el 15 de maig s'estableixen dos grups de funcionaris:

- admesos en els seus respectius càrrecs sense cap mena de sanció
- personal a qui s'obre un expedient per tal d'imposar la sanció pertinent.

Les investigacions i l'informe realitzat per Sallés van semblar excessivament benèvols a la resta del Consistori, entre altres motius perquè no recollien les activitats realitzades pel Sindicat de Treballadors Municipals (UGT) i a partir d'aquest moment serà l'Alcalde qui personalment portarà a terme les investigacions.

El President d'aquest sindicat de treballadors, Josep Aguilera, sereno municipal es trobava detingut i sotmès a procediment sumaríssim i el Secretari, Francesc Itarte, va ésser cessat del seu càrrec a l'Ajuntament per haver ingressat després del 18 de juliol de 1936.

Aquesta informació ens la dona l'acta del Ple del 24 de juliol de 1939:

Vista una comunicació de fecha veintiocho de Diciembre de mil novecientos treinta y siete, en la que el Presidente y Secretario del Sindicato de Trabajadores Municipales de esta localidad don José Aguilera y don Francisco Itarte se dirigen al Ayuntamiento en nombre de la entidad de su representación interesando, dado el encarecimiento de la vida, determinante de la subida de sueldos y jornales en los diversos ramos, un auxilio por vida cara o plus de guerra capaz de nivelar el estado de inferioridad en que en tales circunstancias se encontraban los trabajadores municipales, en relación con los de las demás profesiones u oficios; cuyo documento se ha incorporado al expediente de depuración del personal municipal en cumplimiento del acuerdo tomado por la Comisión en su reunión anterior, a propuesta del Sr. Alcalde Presidente en el sentido de que se ampliara la información ya realizada en cuanto a la existencia y funcionamiento de dicho Sindicato de Trabajadores —UGT—.

El Sr. Sallés en su calidad de Instructor del expresado expediente hace constar que si bien tuvo en su día conocimiento de la expresada comunicación, y por lo tanto de la existencia de dicho Sindicato, se creyó en el caso de prescindir de la misma por encontrarse con que el Presidente que había desempeñado el cargo de Sereno municipal, se encontraba detenido y sujeto a procedimiento sumarísimo por actuaciones ajenas a la indicada Presidencia, y el Secretario no forma parte de la plantilla municipal al presente, por haber ingresado al servicio del Ayuntamiento con posterioridad al 18 de julio de 1936, y no aparecer indicios de actuación revolucionaria de carácter punible por parte de dicho Sindicato, por otra parte de obligada constitución según los reglamentos de la organización sindical de aquella época.

El Sr. Alcalde mantiene su anterior punto de vista en el sentido de otorgar una capital importancia para la resolución de los expedientes, a la existencia y funcionamiento del referido Sindicato, visto lo cual se acuerda que sea la Presidencia la que se encargue precisamente de llevar a cabo la ampliación de diligencias por la misma propuesta en el sentido indicado.

El 14 d'agost de 1939 el jutge Sallés presenta un nou informe on explica com s'han portat a terme les depuracions:

El organismo público al cual va dirigido el presente escrito, hubo de proceder, cumpliendo órdenes superiores a la realización de cierto número de trámites, y a la consiguiente práctica de diversas diligencias que tuvieran como consecuencia una real y verdadera depuración de los funcionarios y empleados que han venido desempeñando su labor en este Ayuntamiento = Empezó la Corporación a designar para tales efectos un instructor que había de preparar el primer escalón obligado de semejante limpieza moral: un informe de admisión o de formación de expediente = Nombrado el que suscribe para efectuar este trabajo, resumido y razonado por el mismo —una vez le hubo dado cumplimiento— en escrito presentado al Ayuntamiento, éste tuvo a bien aprobarlo en todos sus extremos. =

Como consecuencia inmediata, y en virtud de la facultad que a los Ayuntamientos confiere la Orden del Ministerio de la Gobernación de fecha 12 de Marzo del corriente año, cierto número de empleados quedaron desde luego readmitidos en sus cargos. Respecto a los demás, y siguiendo la norma trazada por la misma disposición legal, la Corporación acordó proseguir la depuración antedicha y ratificó en su cargo, para que cumplierse tal cometido al que suscribe, = Se abren, pues, los respectivos expedientes; prepáranse al efecto los modelos de interrogatorios testificales procedentes al caso; y se anuncia mediante pregón y edicto, la labor que pretende el Ayuntamiento, rogando al vecindario del Municipio com-

parezca a declarar en cuanto sepa, respecto a esas personas sujetas a expediente. — Ahora bien (y cree esta parte un deber hacer constar el hecho) hoy, después de finido el plazo que se señalaba en dicho llamamiento, ni una sola persona, ni tan siquiera un vecino de la localidad, ha dado señales de vida al susodicho efecto. Si la conducta de esos empleados fue realmente equívoca, si alguno actuó en forma que mereciese censura de más o menos calibre, nadie parece haberlo visto o vivido. El mutismo en todo caso es completo trató de buscar el que suscribe un posible asesoramiento en papeles o escritos que pudiesen obrar en poder del Ayuntamiento y correspondieran al período rojo. El resultado es cuasi comparable al de la prueba testifical intentada, adjuntos hay también estos documentos. = Consecuencia final: La Ley habla de que se formulen al funcionario que vaya a ser sancionado los consiguientes «cargos». Esa serie de cargos en la presente depuración (y ante la absoluta carencia de testigos) sólo puede verificarse respecto a contado número de individuos. Les han sido hechos por el autor de este escrito y sus contestaciones constan igualmente. — A este digno Ayuntamiento corresponde decidir en último término, pero si un criterio ha de dar el Gestor de la depuración, las sanciones que se apliquen, sólo deben tener el alcance a las personas que —en forma de «propuesta»— indicamos pliego aparte. — Puesto que en realidad, nada haya quedado sin esclarecer. — En todo caso, lo que sí resulta patente (a nuestro modesto juicio) es: Primero, no existir base legal para otra cosa, y en segundo término (vuelvo a repetirlo) no haber mostrado el vecindario —si algo efectivamente sabía— el más mínimo interés por que se aplicase una justicia severa y fundamentada. — Prat de Llobregat a primero de julio de 1939 = Año de la Victoria = Jaime Sallés. =

Josep Pujol i Capsada, alcalde del Prat l'any 1931. Per les seves activitats polítiques va ser depurat l'any 1941.

Per revisar els expedients s'anomena un altre jutge instructor, Josep Monés Comas. El resultat dels informes realitzats a partir de les declaracions jurades dels treballadors són:

- 9 funcionaris admesos sense sanció.
- 9 funcionaris sancionats amb dos mesos de suspensió de feina:
- 2 funcionaris destituïts amb pèrdua de tots els seus drets.

Els destituïts són Josep Aguilera Nicolau, President del Sindicat de Treballadors Municipals i Miquel Busquets Pascual d'ERC.

Personal sanitari

Al Prat només tenim constància de la depuració del Dr. Josep Pujol Capsada, que havia estat alcalde en proclamar-se la República l'any 1931.

Segons recull l'acta del Ple del 16 de juny de 1941:

Se ha impuesto al encartado la sanción de

inhabilitación perpetua para ejercer en Prat de Llobregat, e inhabilitación por durante diez años para ocupar cargos directivos o de confianza en la Organización o en Corporaciones de índole médica o sanitaria.

Mestres

El Magisteri va ser un dels cossos més castigats per la repressió, especialment a Catalunya on els mestres representaven un dels sectors més innovadors dins del conjunt de l'Estat tot seguint la tasca educativa emesa per la Generalitat.

A nivell de l'Estat la depuració afectà un 80 % dels mestres.

En funció de l'aplicació del Decret del 19 de febrer del 1939, a més dels expulsats directament del cos, s'apliquen les següents sancions:

- Trasl·lat forçós amb prohibició de sol·licitar càrrecs vacants en un període d'1 a 5 anys.
- Postergació durant els mateixos anys.
- Inhabilitació per a l'exercici de llocs de direcció o de confiança.
- Separació definitiva del servei.

L'exili

Amb l'ocupació de Catalunya per les tropes franquistes, molts catalans optaren per l'exili. Marxaven vençuts després de tres anys de lluitar per la República i contra el feixisme. En un primer moment van ser internats en els camps de concentració construïts pels francesos. En aquests camps patiren la fam, el fred, les malalties... i la incertesa del seu futur.

Alguns dels exiliats fugiren dels camps de concentració i marxaren cap a Amèrica.

En esclatar la Segona Guerra Mundial alguns van apuntar-se a les files aliades, altres participaren activament en la resistència francesa i molts d'ells patiren l'internament en camps de concentració nazis.

En un escrit signat el 18 de març de 1941, l'Ajuntament facilita la llista de *los individuos de esta localidad que se significaron por su actuación destacada o por los delitos cometidos y*

que en la actualidad se encuentran en ignorado paradero, o en el extranjero.

Manuel Gázquez Fuentes
Vicente Manzana Moreno
Joaquín González Bou
José Barbará Paretas
Cirilo Echarri Casado
José María López Muedra
Celestino Yagüe Martínez
José Gibert Pascual
José Burgos Pubill
osé Vinuesa Sorli
Demetrio Beriain Azqueta
Francisco Salvide Erburu
Juan Gregorio Valdés
Pedro Cruz Morilla
Gagliano Simonato
María Aguilera Magriñá
Angel Blasco Salavert
Manuel Coll Soler
Julián Andueza Huarte
Vicente de la Cruz Achell
Juan Llopis Gelabert
Ramón Parés Pugés
Ramón Belanguer García
Buenaventura Pujol Font
Rafael Tugores Canals
Manuel Riqué Pla
Francisco García Peyri
Juan Capellades Calabuig
Ramón Huguet Pedro
Pascual Roqueta
Erlán Gil Bellés
Ricardo Gómez Hernández
Antonio Collado Joval
Valentín Torrego Aguado
Luis Mijoler Sorroche
Roberto Cunillera Llopart
Juan Bidegain Yerobi
José Frigola Aguiló

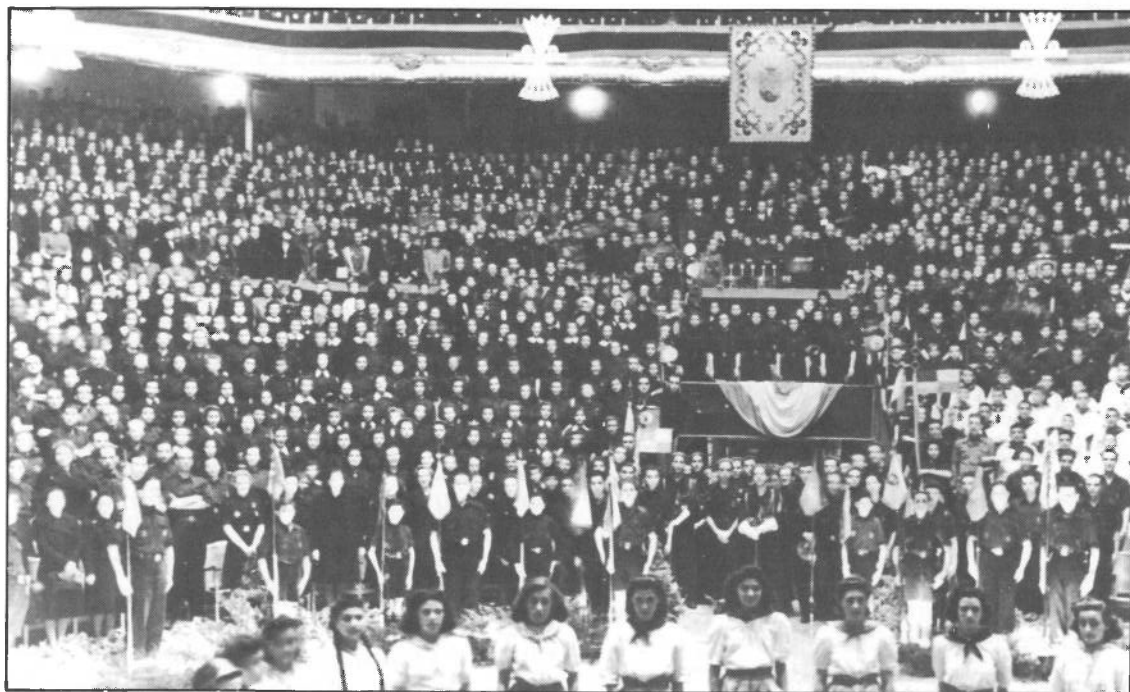
24

Exiliats republicans creuen la frontera d'Hendaya.

Una nit de lluna plena
tramuntàrem la carena
lentament, sense dir res...
Si la lluna feia el ple
també el feu la nostra pena.

(Fragment de *Corrandes de l'exili* de Joan Oliver.)

Concentració del **Frente de Juventudes** presidida per Franco en el teatre Olimpia de Barcelona el 28 de gener del 1942.

El nou règim franquista tenia grans influències dels règims nacional-socialista i feixista, influències que s'observen en la seva denominació de *Nacional-sindicalista* i en la seva definició com a *Estado Totalitario*.

Malgrat que des del començament de la Segona Guerra Mundial, Espanya es declara neutral, la seva relació amb les forces de l'Eix serà important. Per aquest motiu, en funció de la ràpida ocupació de França per les tropes nazis, Espanya canviarà el seu status pel de no beligerant, situació que serà transgredida pel reclutament de la *División Azul* o *División Española de Voluntarios contra Rusia* reclutada el 1941 en un ambient d'eufòria falangista.

Per tal de mantenir aquest cos de voluntaris es recaptin fons a tots els pobles:

Cumpliendo lo dispuesto por la Jefatura Provincial el Movimiento, me permito solicitar de Vdes. un donativo pro Aguinaldo de la «División Azul» a fin de hacer llegar a nuestros compatriotas que luchan en el frente ruso en recuerdo de la Madre Patria.

La creació d'aquest cos i la participació en la Segona Guerra Mundial fou una empresa suïcida que deixà un bagatge de 5.000 morts, 20.000 mutilats i varis centenars de presoners.

El govern de Franco havia posat totes les seves esperances en el triomf de l'Eix i els aconteixements deixaren el nou règim en una situació inestable. Així, l'any 1943, obligat pel curs de la Segona Guerra Mundial es crearen les *Cortes Españolas* i es promulgà *El Fuero de los Españoles* amb declaracions de drets i llibertats que mai no van tenir una aplicació pràctica.

Acabada la guerra amb el triomf de les potències aliades l'estat es veurà obligat a adquirir una aparença *legal*. En aquest sentit, després de promulgar una llei de referèndum l'octubre de 1945, les Corts Espanyoles el 6 de juny de 1947 aproven el projecte de llei de Successió que considera Espanya com un *Estado Católico, Social y Representativo*. És un regne sense rei però amb un cap d'estat institucionalitzat, Franco, amb poders per designar la persona que a la seva mort serà rei d'Espanya.

Posteriorment el 6 de juliol de 1947 s'organitza un referèndum per ratificar la llei, referèndum en el qual l'Estat utilitzarà tots els elements al seu abast des del monopoli dels mitjans de comunicació fins la coacció i les trampes. La llei obliga al vot i amenaça amb sancions a tots els que no acudeixin a les urnes:

El derecho y la obligación al sufragio son ineludibles. El incumplimiento de este derecho al sufragio de los electores que se hallen inscritos en las listas electorales lleva aparejado las siguientes sanciones: publicación de su nombre, como censura, por haber dejado de cumplir un deber civil; nota desfavorable en su carrera administrativa, si fuese funcionario; recargo del 2 por 100 de la contribución que pagase al Estado en tanto no vuelva a tomar parte en otra elección, y pérdida del 1 por 100 de su sueldo, si fuese funcionario, con destino a la Beneficencia.

Els resultats oficials, mancats de tota garantia, donen per a tot l'Estat una participació del 88,59 % amb un resultat del 78 % favorables.

Pel que fa al Prat amb un cens de 7.741 electors, el resultat del referèndum és:

Votants	6.576
Si	5.337
No	755
Blanc	484
Abstencions	1.165

El franquisme va ser sempre un règim personalista sotmès a la voluntat del dictador Franco, responsable només *ante Dios y ante la Historia*.

La falange, partit únic

El Règim es fonamentà, bàsicament, en tres elements: el Partit únic, *la FET y de las JONS (Falange Española Tradicionalista y de las Juntas de Ofensiva Nacional-Sindicalista)*, l'Exèrcit i l'Església. Els sindicats i els partits existents en el període republicà van ser suprimits i tots els seus béns van ser incautats per l'Estat. (Vegeu document 3.)

La figura del Caudillo va ser magnífica especialment en els primers anys de la postguerra. Així, cada any, en commemoració de l'arribada de les tropes franquistes se celebra *La Fiesta de la Liberación* el dia 25 de gener. (Vegeu document 4.)

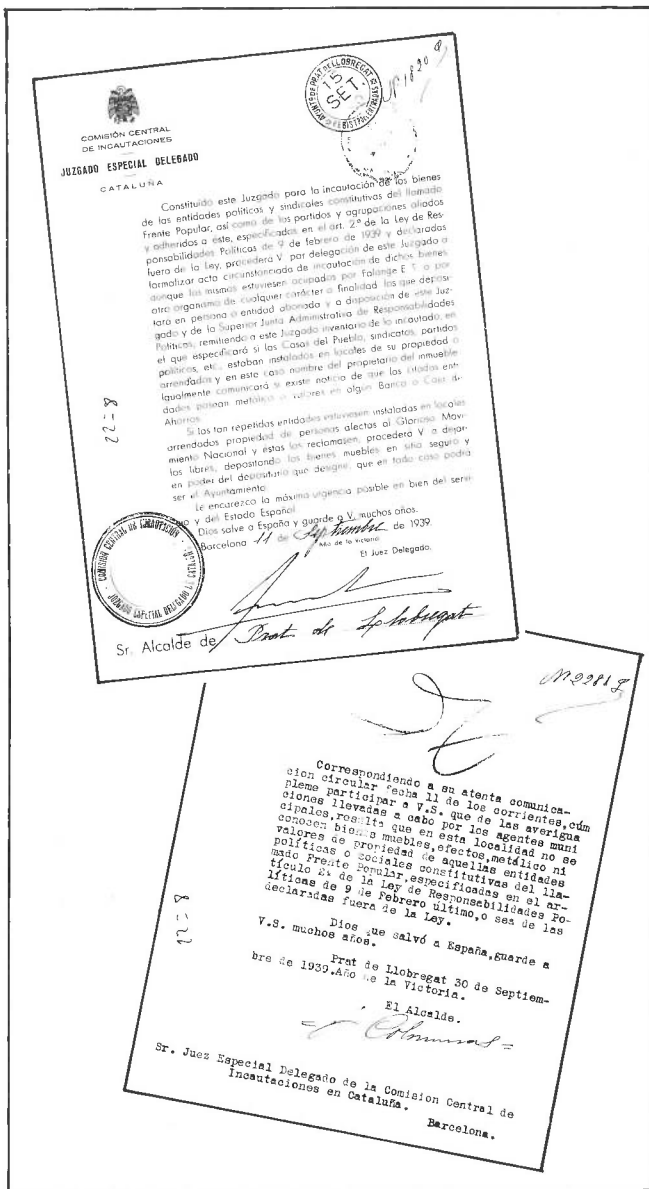
Amb motiu d'aquesta celebració l'any 1944 l'Ajuntament acorda:

Agradecer a las fuerzas del Regimiento Infanteria n.º 115, Flechas Negras, destacadas en esta localidad su importante participación en el éxito de los festejos organizados con ocasión del aniversario de la Liberación del término municipal por las Fuerzas Nacionales, obsequiando a la Tropa perteneciente a la expresada Unidad que tomaron parte en los mismos con una ración extraordinaria de vino, con cargo al capitulo de Funciones y Festejos, al cual se cargará igualmente, el importe de los bonos de beneficencia a menesterosos de la localidad repartidos en la indicada fecha.

Les adhesions al Caudillo seran constants. Així, en una acta del 15 de maig de 1945, es dóna constància del telegrama enviat a França amb data del 9 de maig en relació al final de la Segona Guerra Mundial. El telegrama diu:

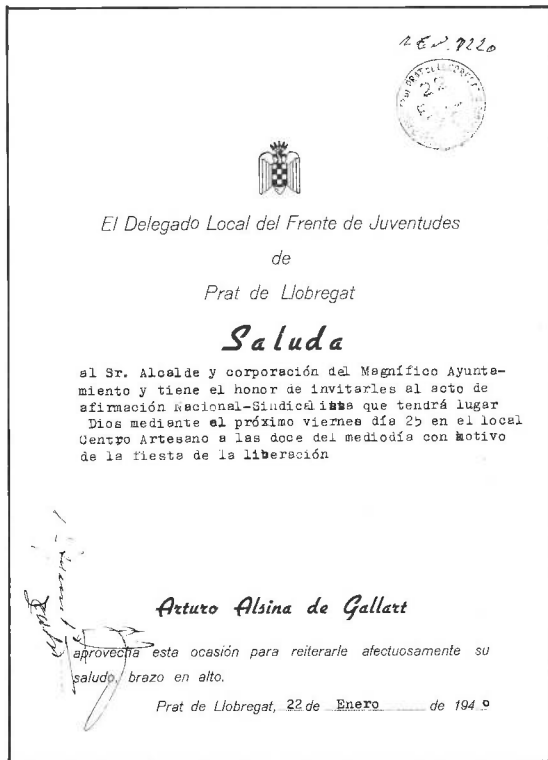
Al cesar hostilidades Europa, Ruego V.E. en nombre esta Corporación y propio, patente a su Excelencia Generalísimo Franco

26

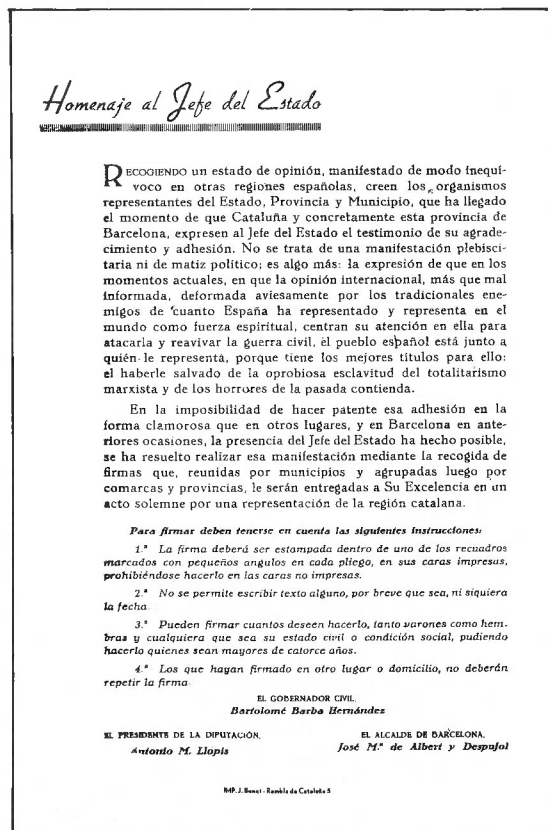

Document 3
Els sindicats i els partits existents en el període republicà van ser suprimits i tots els seus béns van ser incautats per l'Estat.

Document 4
Invitació als actes de la *Fiesta de la liberación*.

Document 5
Després de la guerra, Espanya, aïllada de l'exterior i amb un govern que és malvist per la major part dels països organitza tot un seguit d'homenatges al *Jefe del Estado*.

entusiasta, vibrante, renovación testimonio incondicional adhesión al Caudillo incomparable a cuyo Genio debe nuevamente la Patria su salvación y prestigio.

Després de la guerra, Espanya, aïllada de l'exterior i amb un govern que és malvist per la major part dels països, organitza tot un seguit d'homenatges com el que l'any 1946 li fa Catalunya o el que les *Casas Regionales* preparen l'any 1947. (Vegeu document 5.)

La vida política estava dirigida per les autoritats oficials. Tots els càrrecs havien de pertànyer obligatòriament a la FET i havien de vestir d'uniforme en els actes oficials. La salutació feixista amb el braç alçat va ser obligatòria per a tota la població fins al final de la Segona Guerra Mundial.

Els governadors civils eren també *Jefes Provinciales de la FET y de las JONS* i els alcaldes dels pobles eren els *Jefes Locales*.

Malgrat la seva força la FET va patir els efectes de ser un grup heterodox: falangistes de diferent antiguitat i procedència, tradicionalistes, monàrquics, antics militants d'*Acción Española y Renovación* i una gran massa indefinida nodrida sobretot pels afiliats obligatoris. També foren freqüents les diferències entre els dirigents especialment a partir de la mort del fundador, José Antonio que serà anomenat *el ausente*.

Per tal d'educar els joves, el règim va crear el *Frente de Juventudes* el desembre de 1940 amb la finalitat de:

Formación y encuadramiento de las fuerzas juveniles de España, pasando las organizaciones de este carácter de FET y de las JONS a formar parte de dicho Frente.

La labor que le ha sido encomendada, de una importancia extrema, sobre educación política, moral y física de las juventudes viene magníficamente expresada en la Ley de referencia. En cada localidad actuará el Frente de Juventudes tomando a su cargo a los españoles comprendidos en las edades que señalan para la instrucción y educación transcrita y en cada Municipio organizará y dirigirá campamentos, colonias, albergues, cursos, academias y cualquier otra obra de este género enderezada al cumplimiento de sus funciones. (...) dichas Corporaciones vienen obligadas a consignar en sus Presupuestos, con destino a subvenciones para las Organizaciones Juveniles de FET y de las JONS (...) la subvención obligatoria por Orden de 15 de noviembre último, en forma de que la misma no sea inferior al 0,50 por 100 ni rebase la cifra del 1 por 100 de su Presupuesto de ingresos para el ejercicio de 1941.

La filiació al *Frente de Juventudes* no era teòricament obligatòria però era molt difícil trobar treball... sense ser-ne membre. A la pràctica el volum de joves afiliats va ser molt nombrós.

La política al Prat

El dirigisme polític era total. Així, tots els càrrecs eren atorgats a afiliats a la *FET y de las JONS*. Els governadors civils tenien, a la vegada, la condició de *Jefes Provinciales de FET y de las JONS*, així com els alcaldes eren a la vegada, *Jefes Locales*.

L'orientació política ens la mostra ben clarament el fet que els governadors civils de Catalunya no fossin mai triats entre personatges catalans. El càrrec representatiu suprem era el de capità general de Catalunya que tampoc fou exercit mai per militars catalans. En canvi, foren escollits per a presidents de les diputacions provincials i per alcaldes personatges catalans.

La relació d'alcaldes pratencs de la primera dècada del franquisme és:

1939	Emilio Alvarez Fité
1939	Jaime Sallés Serra
1939	José Colominas Vergés
1940	Alberto Feu Guilera
1940-1941	Jaime Casanovas Casanovas
1941-1942	Rafael Ferrer Monés
1942-1945	Jaime Casanovas Casanovas
1945-1946	Manuel Lagarriga Alvarez
1946-1947	Juan Vilá Dalmau
1947-1957	Rafael Ferrer Monés

En general, on el règim trobà més col·laboració fou en els càrrecs retribuïts de l'Administració Local on trobem una barreja d'antics militants de la Lliga Regionalista, ex afiliats a la CNT, vells lerrouxistes i nous adherits a la Falange. Amb tots aquests elements els governadors civils podien construir dòcils i corruptes ajuntaments i diputacions.

El control a nivell polític arribà fins a l'extrem de dictar unes frases fetes que s'havien d'inserir en els discursos polítics, frases que exalten el règim, els guanyadors de la guerra i la seva actuació. Així en l'aspecte local es diu:

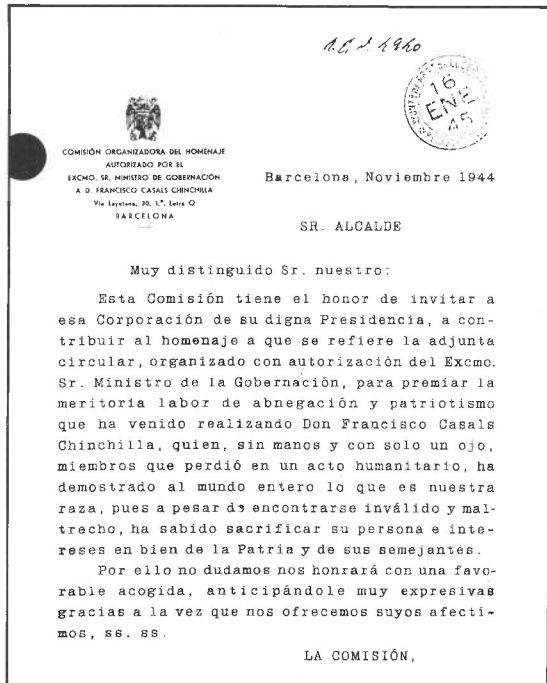
- La liberación no es una fecha vacía, sino el recuerdo de aquella fecha que representó la vida sin terror y sin persecuciones.*
- Antes de la liberación, todo —muchos incluso la vida— estaba perdido. Franco recobró todo para nosotros.*
- La liberación no se hizo sólo para unos cuantos, se hizo para restablecer la convivencia.*

La Falange promourà homenatges a tots aquells que hagin tingut activitats rellevants en el procés de rebel·lió i a *Los Caídos* els atorgarà la categoria de màrtis. Així el 13 de juliol de 1940 se celebren els

solemnes funerales en memoria del proto-mártir de la Revolución Española don José Calvo Sotelo, esta Delegación de FET y de las JONS tienen el honor de invitar a Vd. y demás componentes del Consistorio, al acto que en memoria de tan insigne PATRIOTA, se celebrará a las 10 horas del citado día en la Iglesia Parroquial de esta localidad. (Vegeu document 6.)

Joves del **Frente de Juventudes** desfilant en la *Fiesta de la Liberación* de Barcelona el 26 de gener del 1944.

Document 6

El nou règim oferirà una especial atenció als mutilats de guerra.

El Règim també oferirà una especial atenció als mutilats de guerra a qui buscarà un lloc de treball en l'Administració, concedirà un estanc, o bé obligarà les empreses privades a contractar-los.

S'estableix una normativa que regula qui serà considerat mutilat de guerra, essent condició bàsica haver lluitat per Espanya contra el marxisme:

Para la declaración de Mutilados es requisito indispensable que la herida origen de la mutilación la hayan recibido en defensa y engrandecimiento de España y en la lucha contra el marxismo, entendiéndose por mutilación el menoscabo funcional u orgánico, sin que precise para ello la amputación o pérdida de substancia.

Desfilada de *La División Azul* a Barcelona el 26 de gener de 1943 davant del *Camarada Correa*. Al començament de la Segona Guerra Mundial, Espanya es declara neutral. Quan les forces alemanyes ocupen França canviarà la seva condició per la de no bel·ligerant, situació que serà transgredida pel reclutament de **la División Azul o División Española de Voluntarios contra Rusia** l'any 1941. Alguns pratencs s'allistaren.

Sindicalisme

A l'igual que es fa amb els partits polítics, l'Estat franquista suprimeix tots els sindicats i crea la seva pròpia organització sindical, el sindicat únic, CNS (*Central Nacional Sindicalista*) amb l'objectiu fonamental d'eliminació política de la lluita de classes, objectiu comú en tots els règims feixistes. Tots els elements propis de la lluita obrera seran desarticulats amb el nou sindicalisme implantat pel règim, i les vagues, principal instrument de la lluita obrera serà considerada com un acte de sedició. La por i la repressió eclipsen el moviment obrer i no serà fins les vagues de Barcelona de 1951 quan podem parlar d'un revifar general de la consciència obrera. Amb tot, la lluita persisteix com ho proven les detencions efectuades l'octubre de 1950 a la fàbrica de La Seda on són detinguts nou dirigents comunistes del Prat.

Rafael García Calatrava.— Ser uno de los cabecillas visibles del Partido Comunista en esta localidad, y saberse era el que tenía contacto con sus superiores de Barcelona.

En los años de 1946 y 1947 entregaba a la Regional las recaudaciones obtenidas por cotizaciones destinadas a las Juventudes

Unificadas de Cataluña; haciéndose cargo, además, de la propaganda que de la misma recibía, difundiéndola después entre los afiliados al Partido en Prat de Llobregat.

El día 9 de Septiembre próximo pasado, fue detenido cuando repartía unos boletos para la rifa de una máquina de coser en combinación con el número premiado en la Organización Nacional de Ciegos, de Barcelona, del sorteo de 10 del mismo mes; cuyas cotizaciones, se supone, eran para los mismos fines anteriormente expresados.

Y que en 5 de Noviembre de 1948, fue despedido de la fábrica de «La Seda de Barcelona, S. A.», en esta localidad, por sus actividades políticas dentro de la misma.

Lorenzo Casanovas Domingo.— Otro de los cabecillas visibles del Partido Comunista, en esta población.

En 1946, aceptó el cargo de organizador en Prat de Llobregat de las Juventudes Socialistas Unificadas, estando en contacto directo con el Jefe del Partido Regional con el cual cambiaba impresiones, y recibiendo del mismo las instrucciones del día así como la propaganda que, a su vez, entregaba a los Jefes de Célula para que se difundiera entre los afiliados; y según manifestación del mismo, en el año de 1947 asumió el cargo de responsable en Prat de Llobregat a indicación del Jefe Regional al vecino Rafael García Calatrava.

Durant el franquisme l'únic sindicat autoritzat va ser la CMS. Els treballadors van haver d'organitzar-se i lluitar des de la clandestinitat.

Margarita Pi López.— El día 14 de Septiembre último fue detenida por permitir se realizara una rifa, como pretexto, al objeto de recaudar fondos para el Partido Comunista del Prat, estando en contacto, y de pleno acuerdo, con el Jefe Local de dicho Partido.

Hacia vida marital con un sujeto llamado Francisco Bolós, destacado elemento del Partido, y Jefe de Célula. Ambos también se encargaban de la recaudación de dinero que, en gran parte pasaba a manos del Partido.

Francisco Inés Cadenas.— Desempeñaba el cargo de Jefe de Célula Comunista en esta localidad, entregando al Jefe local lo que recaudaba, y, a la vez, de éste recibía la propaganda del Partido la que distribuía a los afiliados, en su mayoría obreros de la «Seda de Barcelona, S. A.».

Manuel García Rodríguez.— Jefe de Célula. Afiliado a las Juventudes Socialistas Unificadas de Cataluña, por lo que se le nombró Jefe de Célula Comunista; habiendo tomado parte en las referentes recaudaciones para el Partido.

Aurora Fuentes García.— En el año de 1947 era el enlace entre el Jefe Regional del Partido Comunista de Barcelona y el Jefe local del Prat de Llobregat, para traer en paquetes cerrados, de la Capital a la localidad, la propaganda del Partido.

Manuel Moris Buendía.— Se dedicaba con los dirigentes del Partido comunista de la localidad, a la venta de boletos para obtener fondos para el Partido. Jefe de Célula.

También era uno de los receptores y distribuidores de la propaganda comunista que venía de Francia.

Francisco Recalde Balda.— Era el encargado de recoger las cotizaciones entre sus compañeros de trabajo, entregarlas al Jefe Local del Partido Comunista, así como también de vender boletos de las rifas que por dicho Jefe se llevaban a cabo con el fin de obtener ingresos. Jefe de Célula.

Jacinto Abad López.— Jefe de Célula. Se dedicaba a recaudar fondos entre sus com-

pañeros de trabajo en «La Seda de Barcelona, S. A.», las que hacía efectivas al Jefe Local del Partido Comunista; tomó parte en diferentes rifas que dicho Jefe realizó, y también recibió y distribuyó entre sus compañeros propaganda extremista.

Debe añadirse a todo lo expuesto, y también en virtud de informes aportados, que la organización del Partido llevöse a cabo aprovechándose de discrepancias de tipo social en la Empresa de «La Seda de Barcelona, S. A.», empresa donde, parece, existen Células del citado Partido Comunista, perfectamente organizadas.

Pel que fa a les mesures que l'Estat pren envers els obrers podem dir que al Prat el 4 de març de 1939 s'implanta el *Registro de Colocación* segons les normes dictades per la *Delegación Provincial el Trabajo*. L'octubre del mateix any desapareix la *Bolsa de Trabajo* i les seves competències passen a la *Central Nacional Sindicalista* (CNS) com diu l'ordre del 31 d'agost de 1938.

La situació dels obrers en aquest període és de gran duresa ja que a més de l'eliminació dels partits polítics i sindicals i de l'organització dels obrers amb una rígida disciplina laboral, es produeix una dràstica fixació dels salaris en una situació que registra simultàniament fortes tensions alcistes en els preus.

L'Estat adoptarà una actitud paternalista que intentarà a partir d'una insuficient beneficència contrarestar els efectes tan negatius que el nou sistema suposa per les economies familiars. Així, establirà mesures que obliguen a les empreses a contractar treballadors amb motiu de *La Liberación*. També legislarà diversos subsidis familiars com el de *Los trabajadores a domicilio*, el *Subsidio a la Vejez*.

El Prat al 1940

El Prat inicia la postguerra amb una població de 8.941 habitants. El creixement de la població s'ha anat produint de manera constant, destacant l'augment dels anys 20 resultat de la primera onada migratòria arran de la instal·lació de les indústries:

1900	2.804 h.
1910	2.977 h.
1920	3.591 h.
1930	6.694 h.
1940	8.941 h.
1950	10.401 h.

L'extensió superficial del terme municipal és de 3.222 ha. i 50 a; d'aquestes, 1.508 ha. es dediquen al conreu de productes de regadiu i fruiters, 1.065 ha. estan catalogades com a ermes i 234 ha. com a improductives.

Els majors propietaris de terres de conreu en aquest any són:

	mujades
Joan Guitart Calva	60
Miquel Rovira Bofill	50
Josep Comas Ferrer	42
Joan Martí Pañella	40
Just Farrés Ribas	33
Josep Casas Company	30

1 mujada = 0,495 ha. aproximadament.

L'any 1941 hi havia al Prat 5 indústries:

La Seda de Barcelona. Fàbrica de raïó: 959 treballadors.

La Papelera Española. Fàbrica de paper i cartró: 693 treballadors (treballa en producció restringida al 50 %).

Vidrieria Jordi. Fàbrica de vidre: 72 treballadors.

Francisco Tous. Fàbrica de paper: 9 treballadors.

Valentín Turu. Fàbrica d'oli: 3 treballadors (treballa 3 dies a la setmana per manca de matèries primeres).

El Prat al 1940.

Visita del Governador Civil de Barcelona, Bartolomé Barba, a la Seda de Barcelona (El Prat 20 de març del 1946).

Al 1940 els establiments dedicats a la venda de queviures eren 50.

Altres establiments existents a la localitat eren: 2 ferreteries, 3 botigues de teixits, 1 taller elèctric, 4 tavernes, 5 bodegues, 3 bars (La Pansa, Piculín, Lázaro) i 5 cafès-restaurants (Cafè del Pont, Centre Artesà, Fonda Piculín, La Rambla, Café Español).

Pel que fa a la sanitat trobem tres farmàcies (Guilera, Roigé, Bruguera) i una única clínica la (del Dr. Soler). Al Prat exercien la medicina 4 metges (Dr. Soler, Dr. Vigo, Dr. Bertran, Dr. Badia). Hi havia també 4 llevadores (Sigalés, Penella, Montané, Farré) i 2 veterinaris (Riera, Xirinachs).

L'única comunitat religiosa existent al Prat era la de les *Hermanas Terciarias Carmelitas Descalzas* dedicades a l'ensenyament primari i de pàrvuls.

Degut a l'incendi i destrucció de l'església parroquial (20 de juliol de 1936) els oficis religiosos es realitzaven en el local del Cine Moderno (plaça de la Vila). El capellà era Josep Farrés Poch i el vicari Miquel Bonet Ribot.

Les escoles públiques existents al Prat eren: Grupo Escolar José Antonio (for-

* L'any 1941 van canviar el nom pel de *Hermanas Carmelitas Descalzas Misioneras*.

Equip de futbol de la *Unión Deportiva Prat* a finals dels 40.

mat per: Escuela Nacional de niños n.º 1, n.º 2, Escuela Nacional de niñas n.º 1, 2 i 3 i la Escuela Nacional de Pàrvulos) i la Escuela Nacional de niños n.º 3.

Les escoles privades per a nens eren: «La Papelera Española», el Colegio Práctico del Sr. Martí i el Colegio Particular de San Jaime del Sr. Recasens.

Les escoles privades per a nenes eren: «La Papelera Española», La Escuela Particular de la Srta. Celia, i el Colegio Virgen del Carmen (per a nenes i pàrvuls).

Existien també diferents centres culturals, esportius i recreatius:

Unión Deportiva Prat
Agrupació Ciclista del Prat
Asociación Católica de Padres de Familia
Sociedad Anónima Civil de propietarios del Centro Artesano.

Hí havia dos teatres: el local de l'Asociación Católica de Padres de Familia, i

el teatre del Centre Artesà (utilitzat també com a cinema).

Les comunicacions del Prat amb Barcelona les cobrien una línia d'autobusos (A.U.S.A.) i els ferrocarrils de la M.Z.A. Pel que fa al transport particular existien a tot el poble 14 turismes, 4 motocicletes i 28 camions. Hí havia també 3 taxis.

El sou mitjà dels treballadors anirà variant al llarg de la dècada dels 40, però sempre anirà molt per sota del cost real de la vida (una barra de pa negre de 900 g val 0,60 ptes. l'any 1939).

	jornal ptes/diàries
1939	10
1941 (març)	12
1941 (octubre)	14
1942	16
1943	16
1946	20
1947	20
1948	30
1949	30

Autobusos de la companyia A.U.S.A. que cobrien la línia el Prat-Barcelona estacionats a la Plaza España coneguda popularment com a Plaza dels autobusos.

Les dificultats d'alimentació

Durant els últims anys de la guerra s'havien produït greus problemes en l'alimentació (racionament, manca de productes bàsics). Els guanyadors volen donar una imatge de *prosperitat* amb el repartiment gratuït d'aliments a la població. Així, el 26 de gener de 1939 es van incautar al Prat 700 Kg. de blat amb destinació a la divisió 105 i a la companyia de metralladores, tropes que van entrar a Barcelona el mateix dia 26 i van repartir pa a la població.

L'Ajuntament del Prat, seguint aquesta línia, acorda no cobrar als flaquers l'import de quinze sacs de farina cedits a cadascun d'ells els dies immediats a la *liberación* del poble, i que van servir per repartir pa gratuïtament a la població.

Una de les primeres mesures que pren l'Ajuntament, el 28 de gener de 1939, és l'ordre de normalització dels subministraments a Barcelona.

El pa serà un dels productes més controlats. Així, el 14 de febrer de 1939 es recomana a les tendes, i en especial a les fleques, que no venguin els seus articles a persones forasteres i en tot cas que ho facin per la tarda després que el veïnat hagi fet les seves compres.

Al febrer s'incauten les existències de blat (918.450 Kg.) que es troben emmagatzemades a La Papelera i que es repartiran a l'*Auxilio Social*, la *Comisión Gestora Municipal* i l'*Ejército del Norte*.

El 23 de febrer s'incauten també 5.260 Kg. de blat de moro amb destinació a l'*Ejército del Norte*.

El 3 de juliol de 1939 la *Jefatura Nacional el Servicio Agronómico Nacional* fixa la següent normativa referida al pa:

Pan familiar (pa negre)
Pieza de 900 gramos, 0,60 ptas.

Pan de lujo (pa blanc)
Pieza de 160 gramos, 0,20 ptas.
Pieza de 80 gramos, 0,10 ptas.

Estos precios empezarán a regir desde mañana día cuatro del actual.

La elaboración de harina seguirá ajustándose al tipo único de harina integral, exigiéndose a todo fabricante el rendimiento del 100 por 100, y el precio de la misma en fábrica y sin envase será el de 60,75 pesetas.

Continúa vigente lo dispuesto sobre obligatoriedad de fabricación previa de pan familiar al de lujo.

En aquest any eren 7 els establiments on s'elaborava pa al Prat.

Un altre dels productes bàsics és la llet, imprescindible per als nens i per als malalts:

La carencia de leche en cantidad y calidad suficiente para la alimentación del censo infantil de la localidad, crea, con el peligro de depauperación de aquélla, un agudo problema de imposible solución con el sólo esfuerzo municipal.

Por los motivos expresados, esta Corporación ha decidido impetrar al auxilio de su digna delegación para el establecimiento en la localidad de un centro de alimentación infantil, el cual habrá de contar en todo momento con la más decidida cooperación de este Ayuntamiento y del personal Médico y sanitario al servicio de la Beneficencia Municipal.

A lo que no dudo prestará su más decidido interés y cooperación.

Dios salve a España y guarde a Vd. muchos años.

*Prat de Llobregat, a 5 de Mayo de 1939,
Año de la Victoria.
El Teniente de Alcalde.*

Sr. Delegado Local del Auxilio Social

Tot sovint la llet era adulterada, afegint-hi aigua.

Llegan noticias a esta Comandancia Militar, que en algunas lecherías o por propietarios de animales productores de este precioso líquido, se hace la envuelta con agua, llegando ya a conocerse su calidad de la despachada en los primeros días de la elevación del precio al de una peseta litro, y como ya por la autoridad superior con el debido asesoramiento, ha tenido en cuenta los gastos que origina esta industria, dejando el margen de ganancia necesaria para que pueda ser próspera y remuneradora, será conve-

niente que por Vd. indique a los encargados de su análisis verifiquen esta operación y por sorpresa pero con la debida imparcialidad de vez en cuando y de comprobarse el rumor circulado, se ponga en conocimiento bien de su autoridad o en el de esta Comandancia, para serles aplicadas la máxima sanción a individuos desaprensivos y si se quiere estafadores y que hay que extirpar de la Nueva España, forjada por el asombrado heroísmo de nuestro Ejército, guiado por el genio militar del Caudillo, han sabido conquistar los laureles de la raza, y por amor a la sangre de nuestros caídos no podemos consentir infracciones de esta naturaleza por el bienestar del vecindario y prestigio de la autoridad; de las multas que por esta alcaldía se impongan le agradeceré me dé conocimiento para constancia.

Dios salve siempre a España y a Vd. guarde muchos años.

Prat, 1 Junio de 1939
Año de la Victoria
El Comandante Militar

Per als malalts, els metges de la localitat receptaven llet, i a vegades d'altres productes, com a complement necessari de la medicació.

La resta de productes agrícoles també estaven sotmesos a control i els productors locals eren obligats a lliurar un cupo forzosos de les collites a l'Auxilio Social, para remediar las necesidades de los menesterosos que continuamente acuden a dicha delegación.

Les continues ordres demanant productes van arribar a posar en perill el subministrament a la població i la part de reserva per a les collites dels següents anys.

Així, un escrit de l'Alcalde dirigit al Comisario de Recursos de la 5.ª zona palesa aquesta situació:

Obran en depósito en esta Hermandad Sindical de Labradores a la disposición de esta Comisaría cuarenta y seis mil ciento cuarenta y siete kilos de alubias de producción local.

Con la expresada cantidad de dicha legumbre podría llevarse a cabo el abastecimiento local en cuanto a cuarenta mil kilos, destinados los seis mil ciento cuarenta y siete kilos restantes a las necesidades de la próxima siembra.

Conseguiríase con ello:

- a) Atender a las necesidades preferentes del país productor.
- b) Aligerar el agudo problema de la actual crisis de transportes al evitar traslados innecesarios del género, y
- c) Resolver el problema que creó en la pasada siembra la deficiente calidad de la semilla forastera, facilitada a última hora, con

la consiguiente desventaja para la producción.

Por todo lo expuesto, en nombre de esta Corporación con cuya presidencia me honro por la presente

RUEGO a V.I.: Se digne tomar en consideración el presente ruego, y en su consecuencia autorizar a esta Alcaldía para adquirir de este Servicio Nacional del Trigo cuarenta mil kilos de judías de las que tiene aquí depositadas dicho organismo a la disposición de V.I. y el resto, o sea seis mil ciento cuarenta y siete kilos, a esta Hermandad de Labradores con destino a la próxima siembra.

Un dels productes bàsics que més escassejaven era la carn. L'Ajuntament manifesta el dia 13 de març del 39 que ha desaparegut pràcticament tota la ramaderia existent abans del 19 de juliol del 36.

La situació era tan crítica que el Govern Civil envia circulars a tots els pobles en els següents termes:

Habiendo llegado conocimiento a este Gobierno que en algunos pueblos sacrifican en los Mataderos hembras de toda especie de ganado y teniendo en cuenta que este hecho constituye una maniobra criminal para impedir la reproducción de la ganadería de nuestra Provincia encarezco a V.S. la más estricta vigilancia sobre dicho servicio haciendo personalmente responsable de la detención de los autores cómplices y encubridores y notificación inmediata a este Gobierno Civil.

15 Septiembre 1939

Per assegurar el control oficial de la carn es crea el 3 de setembre de 1941 la Comisión local de Abastecimiento de Carne presidida per l'Alcalde i formada per l'Inspector Municipal Veterinari com a assessor tècnic, pel Delegat Sindical de la CNS com a vocal i pel Secretari de l'Ajuntament que actua com a secretari de la Comissió.

Amb tot, la carn escassejà durant tots aquests anys essent un producte de luxe lluny de les possibilitats econòmiques de gran part de la població.

Moltes vegades la manca de carn per a la venda procedeix de les nombroses traves que els mecanismes legals estableixen per al control del producte. Aquest sistema impedeix la lliure venda de carn però afavoreix el mercat negre. Per aquest motiu l'Ajuntament acorda el 2 de desembre de 1946 demanar la supressió de les esmentades càrregues.

Les dificultats de proveïment i la limita-

ció del *cupo de racionamiento* porta a l'Ajuntament a demanar que el Prat quedi inclòs en el cinturó urbà de Barcelona, qualificatiu important ja que augmentava el *cupo* de racionament per a aquestes poblacions. L'acta del Ple del 2 d'abril de 1946 dóna constància de l'aprovació d'aquesta proposta.

... en el día de hoy ha sido aprobada por el Ilmo Sr. Delegado Provincial de Abastos la petición formulada de que fuera este Municipio incluido, a los efectos del racionamiento entre los que figuran en el denominado Cinturón de la capital, lo que indudablemente constituye una medida muy favorable que ha de redundar en beneficio de la situación alimenticia de la población.

Un dels productes sotmesos a racionament era el **tabac** (vegeu Document 7). Les cues davant els centres distribuïdors moltes vegades arribaven a alterar l'ordre públic

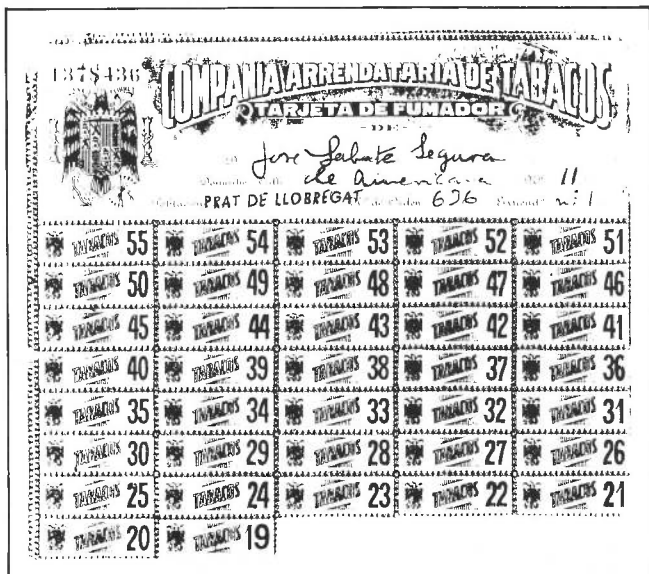
PREGÓN

No existiendo causa ni motivo alguno para que se formen colas ante las puertas de los estancos, ya que por la Compañía Arrendataria se continúa facilitando las labores en la forma y cantidad normal acostumbrada, por el presente se avisa que queda terminantemente prohibida la formación de tales colas ni antes ni después de la hora de recepción del tabaco, en la advertencia de que serán severamente sancionados los que intenten contravenir esta orden, como los que fueren sorprendidos en trance de acaparamiento.

*El Prat, a 7 de Septiembre de 1939
Año de la Victoria*

Malgrat les ordres de l'Alcaldia, moltes vegades s'havia de recórrer a la intervenció de la Guàrdia Civil.

En evitación de espectáculos que desdican de la cultura cívica y representan residuos

Document 7
Cupons del racionament del tabac.

de una época de barbarie y desvergüenza incompatible con el orden y patriotismo que informan el nuevo régimen de la España Nacional, he dispuesto, haciendo uso de las atribuciones que me competen la publicación del pregón cuya copia le adjunto.

Al propio tiempo me permito interesar de su reconocido celo y actividad, la máxima cooperación de las fuerzas a sus órdenes para la mayor eficacia de lo dispuesto, principalmente en el día de mañana viernes, por la tarde, en el que a partir de las diez y seis horas, inician los estancos la venta de la saca semanal.

Per tal d'evitar l'especulació s'ordena a tots els comerciants anunciar en els aparadors o llocs visibles **les llistes de preus**. L'incompliment d'aquesta ordre serà severament castigat de la mateixa manera que ja ho és l'abús en el preu dels productes:

... denuncia a su Señoría, que en el reparto hecho en esta localidad de Bacalao, los tres Industriales que han hecho el reparto del referido artículo puestos al parecer de acuerdo, han cobrado el Kilogramo, en vez de a 3,70 que dispone la Junta Provincial de Abastecimientos y Transportes, a 4,22, existiendo entre uno y otro precio 52 céntimos...

Prat de Llobregat, 7 Febrero de 1941

També es controlaran les balances per tal d'evitar abusos en les pesades:

Al proceder a efectuar la aferición reglamentaria en el establecimiento propiedad de..., han aparecido adheridas a uno de los platillos de la Balanza Roverbal de 5 kilos de alcance 3 monedas de las antiguas de bronce de 0,10 que representa un fraude de 30 gramos por pesada.

Lo que pongo en conocimiento de V.S. a los efectos de la sanción pertinente que a juicio del comunicante podría consistir en el cierre del establecimiento durante 10 días, colocando en la puerta un letrero o aviso, con la leyenda: Cerrado por infracción de la Ley de pesas y medidas.

Prat de Llobregat, 6 Marzo 1944

Un altre exemple de la duresa en què són castigades les infraccions dels comerciants és la multa de 10.000 ptes. imposada pel Govern Civil a un venedor d'oli que cobrava el producte a preus abusius. Com altres vegades, és la denúncia, en aquest cas d'un falanquista, la que ha promogut la inspecció.

Les dificultats econòmiques i la manca d'aliments van afavorir els robatoris als camps i a les granjes.

Els camions del Prat que portaven productes agrícoles als mercats de Barce-

lona eren atacats per bandes que amb violència s'emportaven els productes. Eren tan freqüents els robatoris, que els pagesos del Prat demanaven la protecció de la Guàrdia Civil.

Aquests fets es repetiran al llarg de tota la postguerra.

Les dificultats en l'alimentació portava a les empreses a *premiar* els seus treballadors amb el repartiment gratuït d'algun producte.

Esta empresa tiene la intención de proceder a un reparto gratuito de boniatos entre el personal de plantilla de la casa.

Siendo indispensable la mediación del Ayuntamiento de su digna Presidencia para obtener de Abastos la cantidad de tubérculos necesaria para el reparto (aprox. 10.000 kgs.) le agradeceríamos oficiara a Abastos en Barcelona en este sentido.

Prat de Llobregat, 21 Octubre de 1942
La Seda de Barcelona

La beneficència

L'Estat franquista crearà organismes i institucions per a l'ajut dels necessitats, com és el cas de les Juntes Provincials de Beneficència dependents del Ministeri de Governació, però no destinarà recursos econòmics per dur a terme aquesta funció. Els ingressos d'aquests organismes procediran de les aportacions obligatòries de tots els ciutadans:

Per aquest motiu es crea el *Día sin Postre* i el *Día del Plato Unico*, que tenen lloc el dilluns i dijous respectivament.

El *Día sin Postre* consisteix en la supressió del postre i el *Día del Plato Unico* en un únic plat i un únic postre al migdia i a la nit.

De fet es converteix en una aportació econòmica regulada i obligatòria (es sancionarà a qui no ho compleixi). Té, per tant, un caràcter d'impost addicional als ja existents i que graven encara més la difícil situació econòmica de la població que ja té greus dificultats per subsistir i per a qui el postre, per exemple, representa un luxe fora del seu abast.

El control del compliment d'aquestes ordres s'efectuarà en els establiments públics i en les famílies. En el Prat s'implanta a les fondes i cases de menjar a partir de l'any 1939. Pel que fa a les fa-

mílies les aportacions es fixen a partir d'unes fitxes que en forma de declaració jurada contenen les dades econòmiques. (Vegeu Document 8.)

L'estraperlo i el mercat negre

A l'Estat espanyol, a partir de 1939 i fins que es va mantenir el sistema de racionament i el sistema d'intervenció a l'agricultura, es va desenvolupar un important mercat negre que afectà tot tipus de matèries primeres. La seva existència queda palesada en el tele-

MINISTERIO DE LA GOBERNACION
JUNTA PROVINCIAL DE BENEFICENCIA
«PLATO ÚNICO» Y «DÍA SIN POSTRE»
BARCELONA

POBLACION N.º de Fichas _____
Sección _____

FICHA DE COBRANZA
Apellidos Casís y Martín Nombre José
Calle Mantuaues N.º 30 Piso 1.º
Alta en Septiembre Cuota Mensual Plas. 16.00
Baja en _____ diez y seis

Agosto 1939	Septiembre 1939	Octubre 1939	Noviembre 1939	Diciembre 1939
----------------	--------------------	-----------------	-------------------	-------------------

MINISTERIO DE LA GOBERNACION
JUNTA PROVINCIAL DE BENEFICENCIA
«PLATO ÚNICO» Y «DÍA SIN POSTRE»
BARCELONA

POBLACION N.º de Fichas _____
Sección _____

FICHERO CENTRAL
Calle Mantuaues N.º 30 Piso 1.º
Cabeza de familia Nombre José
Apellidos Casís y Martín
Cuota mensual (1) que se compromete a pagar por el «Plato Único» y «Día sin Postre» semanales, de acuerdo con las circunstancias que al dorso se expresan. Plas. 16.00
diez y seis
Barcelona _____ de _____ de 1939.
AÑO DE LA VICTORIA
Zona del Suroeste.

(1) La cobranza se realiza por medio de sellos, de los que no existen —como fraccionarios de peseta— más que de 50 céntimos. No debe consignarse, por tanto, fracción distinta a la indicada.

DECLARACION JURADA

Nombre José
Apellidos Casís y Martín
Profesion Agricultor Mercedario
Cabeza de familia N.º de personas que con él conviven y sus expensas cuatro
Id. id. id. id. con medios propios _____
N.º de servidores domésticos una
(These coche propio) _____
Alquiler mensual que satisface, Plas. cien
Ingresos anuales: Por trabajo personal 12.000 Pesetas
Id. rentas _____
Id. otros conceptos _____
Suma 12.000 Pesetas
De las demás personas _____
Total 12.000 Pesetas

OBSERVACIONES QUE SE CREAN PERTINENTES

_____ a _____ de _____ de 1939. Año de la Victoria
(Firma del suscriptor)

INSTRUCCIONES

La recaudación, a cargo de los Ayuntamientos, se verificará por meses vencidos y durante los días y horas que aquí los establezcan.
Las cuotas no satisfechas dentro del correspondiente mes, se recaudarán en los siguientes con un recargo de un 50 por 100, aparte de las sanciones que se crean pertinentes.
Al satisfacer las cuotas, deberá exigirse el sello o sellos correspondientes al importe de aquéllas, adhiriéndolos el suscriptor en el espacio destinado para cada mes. Dichos sellos serán separados de los rollos en que van coleccionados, precisamente en presencia del interesado, en evitación de posibles falsificaciones por individuos ajenos al Ayuntamiento.

Esta tarjeta deberá conservarse para presentarla en el momento de verificar el pago, o cuando la solicite cualquier Inspector de Servicios de la Junta Provincial de Beneficencia de Barcelona.

Document 8

Fitxes que en forma de declaració jurada contenen les dades econòmiques dels caps de família per tal de controlar el pagament corresponent al *Plato único* i al *Día sin postre*.

grama que envia al Governador Civil instant el seu control:

Conviene que valiéndose de los empleados de arbitrios y Guardia Urbana y requiriendo también el auxilio de la Guardia Civil organice en las estaciones ferroviarias un servicio de inspección contra los extraperlistas que traen artículos para venta clandestina de las provincias limítrofes habiendo organizado un tráfico que por lo descarado y escandaloso es preciso reprimir. Tenga en cuenta que a veces en las inmediaciones de las estaciones arrojan bultos por las ventanillas que recogen gentes apostadas para ello al objeto de traer dichos artículos a Barcelona señalándose varios artículos especialmente arroz y también aceite que traen en envases adaptados a su propio cuerpo por lo que conviene disponer alguna comadrona local para verificar este registro. Las mercancías así decomisadas quedarán en poder de la Alcaldía quien dará cuenta a la sub-delegación de abastecimientos de esta capital la cual sub-comisión remitirá instrucciones. Los autores serán detenidos y puestos a disposición de la Guardia Civil para sufrir el arresto que proceda en cada caso.

Salúdole Viva Franco. Arriba España.

1.º Septiembre 1940

Pel que fa a les quantitats estraperlades destaca la importància de productes de primera necessitat; el blat va superar la xifra del mercat oficial i l'oli s'hi apropà molt.

Els preus del productes estraperlats van superar entre dues i tres vegades els preus oficials. En general podem dir que els preus del mercat negre eren més alts en les zones deficitàries i allunyades dels centres productors. A Barcelona el blat s'arribà a comprar a un preu 10 vegades superior al taxat. En aquest sentit el Prat es troba en una situació de privilegi per la seva proximitat a Barcelona per vendre a bon preu els seus productes.

Habiendo llegado a oídos de este Servicio noticia de que frutas y verduras procedentes de Prat de Llobregat han sido objeto de reventa en Barcelona, sin pasar por el Mercado Central de Frutas y Verduras (Borne) y al objeto de impedir la repetición del hecho en lo sucesivo, le ruego se sirva tomar las oportunas medidas para que, sin perjuicio del completo abastecimiento de esta plaza, quede controlada la venta de dichos artículos, en evitación de que particulares y comerciantes puedan dedicarse a la reventa (...)

El Jefe del Servicio Nacional
21 Febrero 1939

La qualitat dels productes era, en general, dolenta i sense cap garantia ja que el mercat era il·legal i per tant no tenia cap control. A més, l'escassetat fa que la demanda sigui important i la venda dels productes estigui assegurada encara que la relació qualitat-preu sigui desproporcionada.

L'existència del mercat negre cal relacionar-la amb l'ocultació de part de la collita per a la posterior comercialització. Això ens permet parlar del fracàs del sistema d'intervenció a l'agricultura practicat pel nou Estat.

Els agricultors van concórrer al mercat negre però el risc no va ser el mateix per a tots. La millor manera de participar-hi sense risc era pertànyer als mateixos organismes d'intervenció de l'Estat o bé tenir algun càrrec oficial d'importància. S'ha pogut comprovar l'activa participació en l'estraperlo d'alguns inspectors de la *Comisaría General de Abastecimientos y Transportes* i d'algun ministre franquista.

El risc augmentava a mesura que anava disminuint la influència política o econòmica d'aquells que comerciaven en el mercat negre i el pes de la justícia queia sobre els més dèbils:

He recibido de la pareja de la Guardia Civil compuesta por los guardias... la detenida anotada al margen; dos latas de aceite conteniendo una diez litros y otra cinco, y una maleta.

Prat de Llobregat, a 9 de Octubre de 1940

Malgrat l'aparent objectivitat, el sistema d'intervenció de l'Estat no va afectar tots els agricultors per igual. Els lliuraments obligatoris foren una forta càrrega per als petits camperols indefensos davant el sistema.

Els grans propietaris agrícoles tenien més possibilitats de poder participar en el mercat negre: obtenien excedents, tenien lloc on amagar-los, mitjans de transport i coneixement de la conjuntura del mercat i sobretot gaudien de la protecció política del Règim. La seva participació en el mercat negre els va permetre acumular grans fortunes.

Agricultura

Una de les preocupacions fonamentals del nou règim és la recuperació del camp. Partien de dos elements inicials, per una banda l'abandonament obligat de moltes terres degut a la necessitat d'homes per anar al front i per una altra les col·lectivitzacions i redistribucions de terres que la República havia iniciat durant els anys de la guerra.

Les primeres mesures adoptades aniran encaminades a retornar les terres als antics propietaris i a requisar els béns i productes propietat dels sindicats i organitzacions de treballadors dels camps.

Al Prat, el 26 de gener, un dia després de l'ocupació, es crea la *Comisión Depositaria Municipal de Recuperación Agrícola*. De l'extracte de les actes es desprenen les mesures preses:

29 de enero de 1939. Se acuerda:
– Habilitar para depósito de los bienes agrícolas abandonados, los almacenes del Sindicato Agrícola. Nombrar Capataz para la re-

cogida de los bienes a D. Juan Montserrat Mauri.

6 de febrero de 1939. Se acuerda:
– Proceder a realizar un reparto de semillas, especialmente de patatas, las cuales habrán de ser abonadas su importe por los agricultores.

15 de febrero de 1939. Se acuerda:
– Proceder a un minucioso recuento del trigo existente en La Papelera Española para hacerse cargo del mismo.

– Que se vendan los tocinos en poder de la Comisión.

– Recuperar el estiércol existente en cantidades excesivas en poder de determinadas personas para proceder a su distribución.

– Vender en subasta la madera depositada en casa del Sr. Campmany.

– Repartir los impresos para las declaraciones juradas de bienes abandonados, en poder de los declarantes.

– Cobrar los cerdos entregados a los tocineiros.

– Interesar del Sr. Parés cuenta de la paja vendida en «La Ricarda».

5 de abril de 1939. Se acordó:
– Abonar a D. Juan Vilà Dalmau en representación de D.E. Bertrand y Serra, 3.507 pesetas, importe de 35.070 kilos de paja recuperados en La Ricarda.

Abonar al Sr. Max Blochlinger, 70 pesetas

Visita de Franco als camps d'arròs del Prat.

importe de un ternero de su propiedad recuperado y vendido a D. Augusto Company, previa reclamación en forma por parte del interesado y demostración de su derecho.

Entregar a D. Cosme Gasi6n, de Samper de Calanda, un mulo de su pertenencia existente en «Casa Sayo».

El valor dels productes requisats és de 407.727,47 pessetes.

Un cop realitzada la tasca *recuperadora* les comissions queden dissoltes per l'ordre del 3 d'abril de 1940. Al Prat en Sessió Plenària del 17 d'abril de 1940 s'acorda dissoldre la Comissió Local.

La política del nou règim serà intervencionista pel que fa a l'agricultura per tal d'assegurar el conreu de les terres. No hem d'oblidar que fins l'any 1953, Espanya viu en règim d'aïllament total respecte a l'exterior i es veurà obligada ella sola a cobrir totes les necessitats bàsiques de la població.

Així, l'Estat crea diferents serveis destinats a controlar cada producte. Aquest és el cas del *Servicio Nacional del Trigo* que imposa un *cupo de siembra de trigo* que comportarà el lliurament d'un *cupo de entrega forzosa* que per l'any 1943 es fixa per al Prat en 20.000 Kg. La *Junta local de Recursos* serà qui distribuirà la superfície que cada agricultor haurà de dedicar al blat.

L'any 1940 s'estableix una normativa molt estricta respecte la planificació de l'agricultura. Per la llei del 5 de novembre es declara d'interès i utilitat nacional la realització de feines agrícoles i treballs complementaris del camp. Els agricultors hauran de presentar urgentment davant les *Juntas Locales Agrícolas* el seu pla de sembra expressant l'extensió aproximada que dedicaran a cada conreu i al guaret, les necessitats de llavors, les de mà d'obra, les de bestiar de labor, la maquinària... Per fer la declaració, el pagès havia de tenir molt en compte les mesures següents:

1. No ha de quedar cap guaret dels existents sense sembrar.
2. Es considera apta pel conreu tota finca que hagi estat explotada alguna vegada a partir del 1900.
3. Es reduirà al màxim les terres que s'han de deixar en guaret.

A més, l'Estat considera que no és indiferent el conreu i s'estableix un ordre de preferència: blat, llegums i altres cereals.

Les obligacions d'aquesta llei afecten les persones que conreen les terres ja siguin propietaris o arrendataris.

Com es pot despendre de tot aquest conjunt de mesures, el règim franquista es caracteritza per valorar les activitats agrícoles degut a la seva importància en el problema de l'alimentació, però també per la consideració que els agricultors són la veritable corporització de la *Cruzada Nacional* en oposició a l'obrer urbà *corromput* pel marxisme.

Així, Espanya passa per un procés de re-ruralització potenciat per l'Estat a partir de la seva política de colonització del nou *Instituto Nacional de Colonización*. Els projectes, com el *Plan Badajoz*, tenien com a finalitat l'establiment d'agricultors en terres regades de l'Estat; els plans beneficiaven els grans terratinents i no pas els colons necessitats. L'únic benefici pel petit agricultor va ser tenir la garantia d'un arrendament fix, cosa que motivà moltes queixes per part dels grans terratinents.

Les Hermandades sindicales

Acabada la guerra, els sindicats i associacions de treballadors són suprimits. Només continua les seves activitats l'antic *Sindicato Agrícola El Llobregat*, que rebrà el nom de *Hermandad Sindical de Labradores y Ganaderos*, pel seu caràcter no polític ni sindical, ja que es limitava a subministrar als pagesos les llavors, adobs... en condicions més avantatjoses.

Pel Decret de 17 de juliol de 1944 *Hermandades Sindicales* són reconegudes com *Corporaciones de Derecho público* i queden enquadrades en els *Sindicatos Verticales del Movimiento*.

El Sindicat va rebre eines i material agrícola procedent de la recuperació a canvi va prometre contribuir a les necessitats de la població. La seva aportació a requeriment de l'Alcaldia va ser de 15.000 ptes. per adquirir el rellotge de l'Ajuntament, a la plaça de la Vila.

L'ensenyament

El 28 de gener de 1939 era dictada pel *Ministerio de Educación Nacional* del Govern del general Franco una ordre que suprimia l'obra cultural i escolar de la Generalitat de Catalunya i dels ajuntaments populars.

Les autoritats franquistes, des del moment de l'ocupació del territori català, emprengueren una duríssima campanya contra l'estructura de l'ensenyament a Catalunya. Les depuracions afectaren milers de mestres catalans, els quals van ésser substituïts per mestres enviats de terres no catalanes, els quals desconeixien l'idioma dels infants que havien d'ensenyar i ignoraven, a més, les tècniques pedagògiques modernes que eren aplicades a les escoles que fins aleshores havien depès de les autoritats catalanes. Aquest va ser un dels principals instruments del règim franquista per tal d'aconseguir la colonització lingüística i cultural de Catalunya.

El nou Règim, a més de prohibir l'ús de la llengua catalana en tota la vida oficial i pública de Catalunya, prohibiren també el seu ús i el seu ensenyament a totes les escoles.

Els llibres de text escrits en català van ésser prohibits i s'imposaren nous textos i programes d'estudis redactats en castellà inspirats en la ideologia feixista dels guanyadors de la guerra.

Una circular de la *Jefatura del Servicio Nacional de Primera Enseñanza* del dia 5 de març de 1938 (vegeu document 9) d'aplicació a tot l'Estat acabada la guerra diu que la tasca del mestre dins la nova escola serà *trascendental*. *España le entrega sus hijos para formarlos en el amor a Dios y a la Patria. De ahí la gloria y la estrecha responsabilidad del Magisterio nacional.*

En aquest nou règim educatiu, l'ensenyament de la història tindrà un paper bàsic

se acabó el desdén para nuestra Historia. Terminó la agresión traidora para todo lo español (...). Una escuela donde no se

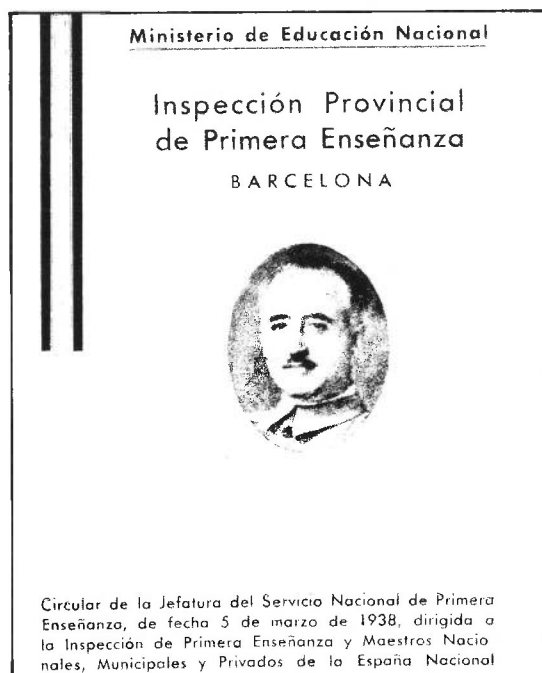
aprende a amar a España, no tiene razón de existir. Hay que suprimirla (...). Cantos populares e himnos patrióticos han de ser entonados por los niños en todas las sesiones de la Escuela (...). Programas, Escuela y Maestro, han de sentir España en todo momento.

La participació de l'Església en la política educativa es deixarà sentir fortament. La nova llei obliga a la restauració dels crucifixos a totes les escoles i així el 22 de febrer de 1939 l'Ajuntament del Prat acorda comprar els que es necessitin per a posar-los a totes les aules. Aquest element extern

no significa tan sólo que a la España laica del Régimen Soviético substituya nominalmente el catolicismo de la Escuela Nacional (...). La Enseñanza de la Religión tiene que formar niños cristianos, con ideas claras, con normas concretas para el presente y para sus futuras actuaciones ciudadanas.

És per això que

Esta Junta Municipal de Educación Primaria, con cuya presidencia me honro, ha acordado por unanimidad: someter a la consideración de los señores Maestros la conveniencia de que convoquen y acompañen personalmente a sus respectivos alumnos a la misa dominical, aprovechando al propio tiempo la ocasión para imponer a los escolares sobre

Document 9

Circular on es recullen els principis que han de regir les escoles.

la naturaleza y alcance de dicha ceremonia religiosa, fundamento esencial de toda educación católica.

Esperando contar, desde luego, con su más favorable acogida a tal propuesta, dado el arraigo y firmeza de sus sentimientos religiosos.

Acabada la guerra es va produir un retard en el començament de les activitats escolars:

El triste espectáculo que viene ofreciendo la infancia local abandonada a su propia iniciativa por calles y plazas, con el consiguiente peligro para su seguridad personal y su educación moral y ciudadana al no poder asistir a las Escuelas Nacionales de Primera Enseñanza, las cuales permanecen cerradas, no obstante los dos meses transcurridos desde la liberación de este término municipal por las tropas victoriosas del Caudillo; y las reiteradas quejas que se vienen produciendo ante las Autoridades municipales justifican en parte la osadía de molestar la atención de V.S. sobre el caso expuesto, en la seguridad de que encontrará adecuada a asunto de tan vital importancia para esta localidad.

L'ordre de l'Inspecció provincial del 24 de maig de 1939 obliga a la reapertura de les escoles. Un dels motius del retard era la manca de mestres després de la guerra degut a les depuracions i als trasllats forçosos. És per aquest motiu que l'Ajuntament el 2 de gener de 1942 acorda que el mestre Guillem Vigo Garreta, malgrat que té l'edat de jubilació, continuarà donant classes fins que arribi un substitut.

Un altre dels problemes del Prat és el de la manca d'escoles, problema agreujat perquè el grup escolar, iniciat durant la República al Fondo d'en Peixo, no s'ha acabat de construir encara i així ho fa constar l'Ajuntament en una circular enviada a l'inspector provincial:

Con el aumento constante que en el censo demográfico local determina una marcada intensificación en el movimiento inmigratorio, consecuencia natural del desarrollo industrial, se ha ido agravando en tal forma el problema de la falta de Escuelas en que recoger a esta población infantil en edad escolar, que ha llegado en la actualidad a constituir para las Autoridades un motivo de honda preocupación que sumar a las ya existentes, a cantidad de niños expuestos a las perniciosas influencias callejeras la mayoría de ellos en casi completo abandono durante todo el tiempo que sus familiares dedican al trabajo en la fábrica o el campo.

El problema continua éssent greu l'any 1942:

Por escrito de 15 de Marzo de 1940, favora-

blemente informado por la Inspección Provincial, a la que fue reiterada la petición en 6 de Noviembre siguiente, tuvo esta Alcaldía el honor de elevar a V.I. el acuerdo de esta Corporación Municipal con cuya presidencia me honro, interesando la creación de dos Escuelas de niños y una de párvulos, las cuales han de ocupar los locales vacantes en la actualidad en el Grupo escolar que, construido con subvención del Estado, viene funcionando, en parte, desde 1937, hallándose en cambio dotado totalmente del más moderno material pedagógico en consonancia con las aulas modelo que forman aquél, cuyo material en la parte no utilizada, una tercera parte del edificio, viene sufriendo las inevitables injurias del tiempo aumentadas por la falta de empleo o utilización.

Y como quiera que el problema creado por la reducción de Escuelas que de las diez que funcionaban en el momento de la Liberación de la localidad por las victoriosas tropas del Glorioso Ejército Español, han quedado reducidas a seis, que son las que, con dotación en su mayoría interina, vienen funcionando en la actualidad, va adquiriendo cada día que pasa una más dramática intensidad al aumentar constantemente, dado el carácter inmigratorio de esta población, el de la escolar, que con notorio perjuicio de su salud moral y física vagabundea sin disciplina ni freno por calles y campos en continuo peripatetismo fructífero a todas las corrupciones; este Ayuntamiento haciéndose cargo de la responsabilidad que ante Dios y la Patria pudiera alcanzarle al desentenderse del caso, se ha creído en el de, aun con riesgo de molestar la atención de V.I. distraerla de problemas de una mayor entidad, reiterándole el ruego de referencia en la confiada esperanza de que se digne acogerlo favorablemente haciéndose cargo de la gravedad del caso.

L'any 1946 el Prat tenia la següent relació d'escoles i mestres que hi exercien:

Escoles Nacionals

Dolors Carcamilla Barri - mestra propietària.

Leonor Prevosti Casanovas - mestra propietària.

Manolita Figuerola Lashuertas - mestra propietària provisional.

María García Blázquez - mestra propietària provisional.

Lisardo Gómez Ferrer - mestre propietari.

Jaume Mandilego Juan - mestre propietari provisional.

Antonio Marín Tomás

Escoles privades unitàries

De nens:

La Papelera Española S.A. amb el mestre Jesús Orti Martí.

Academia Práctica, amb Agustí Martí Fontanet.

Colegio de San Jaime, amb Amadeu Recasens Figuerola.

Colegio S. José de Calasanz, amb Enric Vallverdú Obiols.

De nenes:

Academia Práctica, amb Agustí Martí Fontanet.

Colegio de M.ª Inmaculada, amb Celia Llobet Hewitson.

De nenes i pàrvuls:

Colegio de Reverendas Hermanas Carmelitas Descalzas.

Un inventari del 1946 del Grup Escolar Joan Maragall ens dona una

imatge de la pobresa de les escoles de l'època.

- Una mesa, sillón, vade, tintero y timbre para el Sr. Maestro.
- Una Bandera Española.
- Un crucifijo y dos cuadros reglamentarios (Inmaculada y Caudillo).
- Veintirés mesas bipersonales para alumnos.
- Un armario de tres cuerpos y varios departamentos, parte con vidriera.
- Una varilla de metro y una escuadra.
- Una papelera.

Aula de les noies del col·legi M.ª Inmaculada (12 juliol 1948).

Obres i Urbanisme

Les tropes republicanes en el camí de retirada cap a Barcelona fan volar el pont del Prat, i la línia fèrria, vitals per a les comunicacions amb la capital.

Per això, l'antic port de Ferran Puig es torna a utilitzar, fent pagar un arbitri de rodatge.

L'estiu del 1941 es posa en servei el nou pont de la via fèrria sobre el riu *en sustitución del que fue destruido por los elementos rojo-marxistas en su retirada*. Per tal d'adequar el Saló de Sessions de l'Ajuntament per rebre els visitants que vindran a la inauguració s'acorda adquirir una Creu, còpia de l'original de l'escultor català Josep Llimona (en l'actualitat es troba a l'església de la Mercè del Prat).

El Règim promourà grans obres urbanístiques i d'enginyeria que seran una constant de tot el període (pantans, carreteres...). Així, una obra important

va ser la construcció de l'Autovia de Castelldefels.

De una comunicación de la Alcaldía de Barcelona acompañando certificación del acuerdo tomado por aquel Excmo. Ayuntamiento Pleno en sesión del día veintinueve de Julio de mil novecientos cuarenta y siete, por la que se invita a los de Hospitalet, Prat de Llobregat, Gavá, Viladecans y Castelldefels, al objeto de que se dignen adoptar los acuerdos procedentes para que el acceso a Barcelona desde las playas de Castelldefels y los Aeropuertos, tenga como mínimo la anchura de cuarenta metros entre fachadas, característica de los demás accesos por carretera a la Capital, y de que pueda lograrse una urbanización complementaria de las obras que en dicha carretera realiza el Estado, a base de tres calzadas que permitan separar el tráfico local y lento que por allí se desarrolla, del tráfico ligero procedente de dichas playas y Aeropuertos, igual que el que procediendo de Sitges, Tarragona y Valencia, se dirige a Barcelona por la Carretera de la costa; tomando la iniciativa de dicha mejora Excmo. Ayuntamiento en íntima colaboración con las demás Corporaciones.

Inauguració de l'Autovia de Castelldefels.

L'Aeroport

L'Estat franquista va tenir especial dedicació al tema dels aeroports.

Així, al Prat, es va procedir a la nacionalització dels aeroports existents: La Volateria (1916-1939), Lactécoère (1920-1939), i Canudas (1923-1939). S'elaborà un projecte de creació de l'«Aeropuerto Nacional de Barcelona» malgrat l'oposició de L'Ajuntament del Prat que fa un projecte d'impugnació en què explica tots els motius pels quals no s'ha de portar a terme l'esmentat projecte.

Impugnación de un proyecto de aeropuerto, que, de llevarse a ejecución, y por afectar a unas 400 hectáreas de terreno de regadío, las más fértiles de la Provincia de Barcelona, con una producción por valor de cerca 10.000.000 de pesetas anuales, irrogaría gravísimos perjuicios de 25.000 personas, paralizaría el Mercado Central de dicha Ciudad, y perturbaría el suministro agrícola en los actuales momentos.

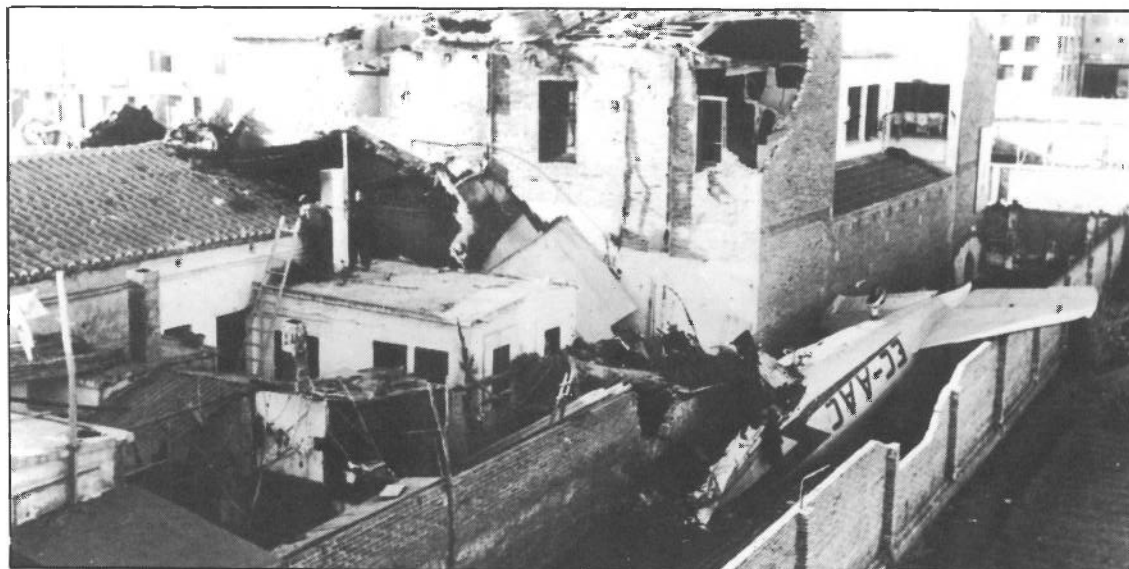
Malgrat tota l'oposició, el següent edicte ens diu que *se procederà el día 8 de Octubre de 1941 a las diez horas y por las Autoridades que la Ley previene, al levantamiento del Acta previa a la ocupación de las fincas de referencia.*

El novembre de 1949 trobem un escrit del *Ministerio del Aire*. A los efectos de que no se exija el pago de contri-

bución territorial por las fincas ocupadas por el Ministerio del Aire, en virtud de expediente de expropiación forzosa, a los antiguos propietarios de las fincas.

El total de terres expropiades fou de 207 ha., 96 a, 92,5 ca.

El Prat el 4 de febrer de 1944, aspecte de l'accident de l'avió d'IBERIA línia Madrid-Barcelona a prop de la Avinyuda Anselm Clavé.

La dieta inadequada va fer que les malalties infeccioses s'estenguessin ràpidament entre la població. Per això s'intenta portar un control estricte de la població i sobretot dels captaires:

Recientemente se han dado en España algunos casos de tifus exantemático en pequeños focos, que aunque no sean para alarmar de momento, pueden poner en peligro la situación sanitaria del país, si abandonados determina algún brote epidémico de consideración. Estos pequeños focos han sido causados por mendigos, quienes en sus desplazamientos con motivo de la vida vagabunda que llevan, van dejando rastro de la enfermedad.

En atención a lo expuesto, significo a V.S. que esa Alcaldía debe adoptar las medidas conducentes a la supresión de la mendicidad, procediendo a la recogida de cuantos mendigos se encuentren en este término municipal e internándolos en refugios adecuados —según la importancia de cada población— que dispongan, en cuanto sea posible, de los siguientes servicios. Un local de recepción y observación de ingreso; un local de aislamiento de enfermos; peluquería; instalación de duchas; y material de desinsectación adecuado para poder efectuar periódicamente el despiojamiento de personas y efectos.

A més, es dicten estrictes normes per tal de descobrir els focus infecciosos, s'estableix el *Reglamento para la Lucha contra las Enfermedades Infecciosas* que s'orienta al descobriment de focus infecciosos, al aislamiento de enfermos, a la desinfección y desinsectación y empleo de vacunaciones preventivas.

Les vacunes es van generalitzar de manera obligatòria entre la població *Sírvase V.S. disponer urgentemente campaña vacunación preventiva contra fiebre tifoidea y viruela, dándome cuenta disposiciones que adopte.* Per tal de complir aquestes ordres es posa-

rà a l'abast dels Inspectors Municipals de Sanitat tot allò que necessitin: recursos i homes.

Aquesta situació es veu agreujada per les epidèmies puntuals com és el cas de la grip de l'any 1949 que porta a dictar unes mesures molt estrictes:

*La existencia de una epidemia de Gripe que actualmente se desarrolla en la vecina Nación francesa y en previsión de las posibles repercusiones que pudieran derivarse de ella, para nuestra Nación, obligan como elemental medida de precaución, a conocer en todo momento y con urgencia, las incidencias que de dicha enfermedad puedan presentarse, para proceder sanitariamente según las circunstancias aconsejen. En su consecuencia la Dirección General de Sanidad, ha dispuesto hasta nueva orden, la **Obligatoriedad** para todos los médicos en ejercicio de dar parte DIARIO a esta Jefatura de todos los enfermos de Gripe a los que presten asistencia, detallando la forma clínica y la presencia de complicaciones; para adoptar a la vista de los mismos, las medidas sanitarias a que haya lugar; en el bien entendido que, el incumplimiento de estas disposiciones llevará aneja la sanción de una multa de 100 pesetas por cada caso no declarado.*

Relacionada amb la nova moral imposada pel Règim hi ha una especial atenció a les malalties de tipus veneri i es dicten normes a la població.

Es evidente que para prevenir las enfermedades venéreas lo mejor sería practicar la continencia sexual hasta el momento del matrimonio. En todo caso, hay que evitar todo contacto sexual con mujeres fáciles, ya que, en principio, puede considerarse que toda relación sexual fuera del matrimonio entraña un peligro de contagio.
(...)

Huid de los charlatanes que prometen curar vuestra dolencia con sellos, pildoras o jarabes depurativos. Estad seguros de que no les interesa vuestra salud, sino vuestro bolsillo.

La nova moral.

La dona i la família

El règim franquista imposa un nou ordre moral estricte que abraça des de l'esfera pública a la familiar i que es pot catalogar d'estricta puritanisme. Així, per exemple, el Govern Civil de la Província dicta rígides normes a fin de evitar las manifestaciones de inmoralidad, que en detrimento de la cultura y buenas costumbres, se vienen observando en las playas y lugares concurridos durante la estación veraniega. Es pendran mesures per evitar les següents situacions:

1. El uso de prendas de baño que resulten indecorosas exigiendo que cubran el pecho y la espalda debidamente, además que lleven falda para las mujeres y pantalón de deporte para los hombres.
2. La permanencia en playas, Clubs, bares, restaurantes y establecimientos análogos, bailes, excursiones, embarcaciones, y en general, fuera del agua, en traje de baño, ya que éste tiene su empleo adecuado dentro de ella y no puede consentirse más allá de su verdadero destino.
3. Que hombres o mujeres se desnudan o vistan en la playa, fuera de caseta cerrada, para cambiar el traje de calle por el de baño o viceversa.
4. Cualquier manifestación de desnudismo o de incorrección en el mismo aspecto que pugne con la honestidad y buenas costumbres tradicionales entre los españoles.
5. Los baños de sol sin albornoz fuera de los solaríos con instalación preparada a los efectos y en los que deberá estar establecida la separación de sexos. La estancia en estos solaríos se hará vistiendo al menos el traje de baño, pero tanto a la entrada como a la salida será obligatorio el uso de albornoces que cubran perfectamente el cuerpo.

Para llevar a cabo el cumplimiento de lo anteriormente expuesto esa Alcaldía deberá servirse de la Guardia Urbana que prestará el correspondiente servicio de vigilancia, pudiendo dicha fuerza reclamar el auxilio de la Guardia Civil cuando las circunstancias hagan recurrir a tales extremos.

En aquest mateix sentit s'editen i es fan públics els següents pasquins. (Vegeu document 10.)

Relacionada amb aquestes normes trobem la següent denúncia:

Por una obligación moral y patriótica me creo en el deber de comunicar a V. en calidad de denuncia, que en la mañana de hoy,

sobre las nueve horas, el empleado de esta Consistoria Municipal D. Salvador Rodés Canillo ha blasfemado de palabra contra el sagrado nombre de Dios, dentro de las Oficinas Generales ante los empleados que allí estaban y en mi presencia.

Por las funciones que desempeña dicho Sr. y para el buen ejemplo que es preciso dé a los demás, y atendiéndome a las órdenes últimamente emanadas del Excelentísimo Sr. Gobernador Civil de la Provincia, en cuanto a las medidas que es preciso tomar contra los blasfemos: es por lo que a V. recurro esperando se dignará atender esta demanda e imponer al encartado la correspondiente sanción.

La família

Per definició la família es considera *La primera y más fundamental de las unidades de convivencia. Decimos que es la primera porque Dios la fundó con la creación de nuestros primeros padres, Adán y Eva. Y es fundamental porque sirve de base y fundamento a todas las demás sociedades.*

Segons la seva composició la família podia ser: *completa o incompleta. La familia completa está formada por la unión de los padres y los hijos y la incompleta, solamente por la unión del esposo y de la esposa antes del nacimiento de los hijos.*

Per tant, la finalitat bàsica del matrimoni és la procreació. En aquest sentit es crearà la *Caja Nacional de Subsidios Familiares* que concedirà préstecs per a la nupcialitat i premis a la natalitat.

El règim declarat catòlic només reconeix els matrimonis eclesiàstics i això deixa gran part de la població en una situació d'il·legalitat ja que durant la República havia predominat el matrimoni civil i moltes parelles es veuran obligades a *legalitzar* la seva situació d'acord amb les directrius del nou Estat.

S'invalida la llei del divorci amb efecte retroactiu provocant situacions personals i legals conflictives.

Blasfemar es injuriar a Dios
y deshonrar a España

La blasfemia denigra y envilece

En la España
de Franco
no se
blasfema

El murmurador
es un enemigo
de la Patria

La calumnia acusa de rojo y criminal al
que la inventa y de malvado y estúpido
al que la propala.

El valor cívico se demuestra desenmas-
carando ante la Autoridad al difamador
a mansalva.

La murmuración
es impotencia
y cobardía

EL BLASFEMO

quebranta
la ley de Dios
y la ley de España

La dona

El Règim, d'acord amb l'Església, articula una xarxa de domini sobre la població femenina encaminada a vetllar pels bons costums per a reconstruir la *Patria*.

A la *Sección Femenina* se li va encomanar l'«educació» político-social de la dona. Dirigida per **Pilar Primo de Rivera** (profundament antifeminista) representa el model a imitar en la línia més conseqüent amb *Falange* i amb el seu germà **José Antonio**.

La tasca fonamental de la *Sección Femenina* serà el *Servicio Social* creat durant la guerra i reorganitzat el 31 de maig de 1940. Durant 6 mesos, les dones (a excepció de casades, vídues amb fills, monges i òrfenes del *Caídos por la Patria*) havien de complir amb la *Patria*. Primer rebien una instrucció teòrica i després realitzaven un servei en algun Centre Oficial. En teoria el *Servicio Social* no era obligatori però sí que era imprescindible per a múltiples facetes de la vida quotidiana: ob-

tenir un títol acadèmic, passaport, carnet de conduir...

L'activitat de la *Sección Femenina* arribava també a les escoles:

Con el deseo de facilitar a todas las Escuelas el cumplimiento de la orden dada por el Caudillo el 18 de Octubre, sobre enseñanzas de Educación Física, Hogar y Nacional-Sindicalismo, que deben darse en todos los Centros de 1.ª y 2.ª Enseñanza, publicamos la revista «Consigna» órgano de Pedagogía del Partido.

Tot el sistema s'encamina a l'exaltació de la maternitat i l'obediència. La missió fonamental de la dona serà la reproducció, només tolerada dins de la institució familiar.

La idealització de la feminitat s'accentua a través d'un discurs antifeminista i en aquest sentit dins d'una línia que podríem anomenar de feminisme catòlic s'exalten figures femenines del passat com Agustina de Aragón, Isabel La Católica i sobretot Teresa de Àvila.

La Delegada Nacional de la Sección Femenina, Pilar Primo de Rivera, acompanyada del Governador Civil i altres autoritats, clausura el curso de Maestras de FET y de las JONS.

Per tal de protegir la família, l'Estat dicta lleis que penalitzen els «delictes sexuals» i que recauen amb especial duresa sobre les dones: l'avortament, la propaganda contraceptiva, l'amistament, l'adulteri...

Paradoxalment, fins al 1956 no es declara il·legal la prostitució. Així, al Prat, unes de les cases més conegudes era el «Bar Saboya» que serà objecte de diverses inspeccions sanitàries «habiéndome abstenido del reconocimiento de las pupilas». Finalment el 2 d'abril del 1948, després d'ordres anteriors l'Ajuntament decideix tancar-lo perquè en el local es produeixen freqüents baralles i fins i tot *hechos sangrientos*.

L'Estat adoptarà una actitud paternalista envers les dones quan diu en el Fuero del Trabajo (9 de març de 1938) que l'Estat prohibirà el treball nocturn de les dones, regularà el treball a domicili i «liberará a la mujer casada del taller y de la fábrica».

En aquest mateix sentit una ordre del 26 de març de 1946 priva del plus familiar a les famílies en què la dona treballa.

El treball de la dona més ben considerat i a l'únic al qual podia accedir sense grans traves eren el de mestra, d'infermera, de llevadora i de secretària.

L'Estat franquista adoptà una actitud paternalista envers les dones limitant les possibilitats d'obtenir un treball remunerat fora de casa i potenciant les tasques considerades pròpies del sexe femení dins de la llar.

Arribada a l'aeroport del Prat de Pilar Primo de Rivera i Carmen de Icaza (9 de juny de 1942).

L'església

L'església es convertirà en un dels punts bàsics del nou règim. El Nacional-Catolicisme que s'imposà transformà les bases mateixes de la religió, ja no seran només raons religioses, sinó també patriòtiques: ser catòlic i bon patriota és una mateixa cosa.

El control del Règim sobre la jerarquia eclesiàstica és també important ja que els bisbes arribaven als seus llocs a través del mecanisme de dret de presentació, que consistia a presentar una terna de candidats perquè el Papa n'escollís un. A canvi l'església aconseguí la remuneració del clergat a càrrec de l'Estat així com la institucionalització de la seva participació en els principals òrgans estatals, mantenint capellans a les Forces Armades, als Sindicats, a les organitzacions juvenils... i participant activament en la censura.

La influència de l'església damunt la població funcionarà bàsicament a partir de dos nivells: el control de la premsa i sobretot del sistema educatiu.

La declaració de catolicisme de l'Estat comportà l'assistència obligatòria a missa on els capellans utilitzaven el púlpit com a tribuna per allisonar la població. Al Prat, no era estrany els diumenges al matí veure les rondes de la Guàrdia Civil pels camps obligant els pagesos que treballaven a assistir a missa.

La celebració de la missa serà un element obligat en qualsevol acte, ja sigui de caràcter merament festiu com la Festa Major o bé polític com la *Fiesta de la Liberación*.

Seran constants les aportacions econòmiques de l'Ajuntament del Prat a actes i institucions de caire religiós. Destacarà la contribució a la *restauració del Monestir de Montserrat* que es fa l'any 1943:

entre dichas obras figura la construcción de una torre, cuyo total presupuesto, sería deseable fuera sufragado por este Gobierno Civil y de todos los Ayuntamientos de la provincia. Semejante iniciativa, pondrá una vez más de manifiesto el acendrado espíritu

Benedicció i inauguració de la Cripta del Nou Temple el dia 18 d'abril del 1948.

de religiosidad y el profundo fervor de Barcelona hacia la excelsa Patrona de Cataluña.

Enfront d'aquesta església oficial, especialment a Catalunya, hi ha una església vinculada al poble que té el símbol permanent a Montserrat. Aquesta església serà la que organitzarà l'escoltisme, classes de català... En aquest sentit, el 27 d'abril de 1947 amb motiu de l'entronització de la Verge de Montserrat, els catalans acudiren al Monestir per celebrar el primer acte col·lectiu de reafirmament nacional en època del franquisme.

El Temple Parroquial del Prat

El 20 de juliol de 1936 va ser cremada i posteriorment enderrocada l'església parroquial del Prat que datava del segle XVI.

L'Ajuntament, el 27 de març de 1939 diu:

Atenta la Comisión Gestora Municipal a poner rápido y eficaz remedio a todas las necesidades, tanto de orden material como moral, creadas por el bárbaro y sistemático régimen de devastaciones cometidas durante el período de dominación roja, considera como una de las más apremiantes la construcción de un templo parroquial en el

LA NUEVA IGLESIA PARROQUIAL DE PRAT DE LLOBREGAT

Se proyecta la nueva Iglesia Parroquial en el mismo emplazamiento que la antigua, dándole mayor amplitud. Con una plaza o jardín de entrada formada de terrazas, a distinto nivel, para dar mayor perspectiva al templo que estará totalmente rodeado de jardines. Para su mayor utilidad y teniendo en cuenta las condiciones del terreno, se ha proyectado una cripta con tres naves de menor longitud que las de la iglesia, la cual será destinada al culto mientras se procede a la construcción de la iglesia superior. La arquitectura del nuevo templo es de estilo románico con los elementos constructivos adaptados a las condiciones actuales de la construcción. Consta de tres naves de bóveda de cañón seguido semicircular, arcos torales, triabsidal, crucero simple sin cimborio; el ábside central, formando presbiterio amplio, y dos laterales: uno para el altar del Santísimo Sacramento y otro para el de la Virgen. La entrada con atrio, formando cuerpo con la iglesia, independiente, con baptisterio. Claustro adosado a la iglesia, campanario, sacristía y casa rectoral completan el proyecto. Todo ello con sujeción a la liturgia, para satisfacer las necesidades del culto a Dios, hoy privado de templo propio.

Document 11

Projecte de la nova església parroquial. D'aquesta idea inicial només es va arribar a construir la cripta.

que puedan efectuarse diferentes actos de culto con el decoro y esplendor que corresponden a la tradición católica de este pueblo.

S'acorda la creació d'una junta de Reconstrucció del Temple presidida pel capellà Josep Farrés Poch, que prendrà diferents mesures per recaptar fons per a la nova església. (Vegeu document 11.)

Es inminente el inicio de las obras. Nadie, ningún vecino dejará de contribuir a la gran empresa de erigir, en honor del Señor, un templo de acorde con la sublimidad de su realeza. No habrá distinciones ni excusas. Tenemos que cancelar la gran deuda pendiente con Cristo y vamos a hacerlo sin titubeos ni reparos.

La permanencia e incolumidad de nuestra Fe y el amor a la Patria, redimida por la victoriosa espada de nuestro Caudillo, exigen de consuno que nos lancemos a aquella labor con ritmo decidido y consecuente.

Prat de Llobregat, fiesta del Nacimiento de Nuestro Señor. Año 1940.

La construcció de la cripta era lenta i de manera provisional els actes religiosos se celebraven en el local del Cine Moderno a la plaça de la Vila. La Junta va promoure diferents activitats per recaptar fons, una d'elles va ser l'emissió de segells:

Acordada por esta Junta, al objeto de allegar recursos con que atender a las necesidades de la reconstrucción del templo Parroquial, la emisión de tres series de sellos, de 1'00 pesetas, 0'50 y 0'10 pesetas respectivamente, los cuales, al ser adheridos a los documentos que a favor de terceros expidan las Corporaciones, Empresas o simples particulares de la localidad facilitarán con ello la aportación voluntaria a la obra;
(...)

Prat de Llobregat, a 12 de Mayo de 1942

Després dels esforços de la població

Una de les mesures que va adoptar la Junta per recaptar fons per a l'erectió del Nou Temple parroquial fou l'emissió de segells.

s'inaugurà el 18 d'abril de 1948 la Cripta parroquial, única part del projectat temple que arribà a bon termini ja que la resta del Temple no es realitzà mai. (Vegeu document 12.)

DÍA 18 DE ABRIL DE 1948
TERCERA DOMINICA DESPUÉS
DE PASCOA DE RESURRECCIÓN
AÑO DEL SEÑOR

**SOLEMNE BENDICIÓN
E INAUGURACIÓN**
DE LA CRIPTA DEL NUEVO TEM-
PLO, EN CONSTRUCCIÓN, DE LA
PARROQUIA DE SAN PEDRO Y SAN
PABLO DE PRAT DE LLOBREGAT.

Día 19 de abril

A las 10, solemne funeral en sufragio de las almas de los miembros de la Junta de Reconstrucción del Templo y bienhechores del mismo, fallecidos.

ADVERTENCIAS IMPORTANTES

Terminada la misa solemne y una vez se haya retirado el Sr. Obispo y demás autoridades, todos los asistentes retirados de la Cripta, sin esperar, y se congreguen en la Iglesia provisional, a fin de organizar inmediatamente la procesión. A día posterior concurrirán señores y señoras, pudiendo figurar también en la misma, los hijos de las asociaciones religiosas y entidades. Deseando las señoras en la Cripta, las señoras permanecerán en la Iglesia provisional, de donde serán recogidas al iniciarse la procesión.

Se ruega, para evitar confusiones, atender a las instrucciones que vienen en todo los cartulones del orden.

A. M. D. C.

P R O G R A M A

ACTOS PREPARATORIOS

TANDA GENERAL DE EJERCICIOS ESPIRITUALES
en la iglesia provisional,
del 12 al 17 de abril.

Será dirigida por el Rvdo. Dr. Jaime Carrota, Ph.D.

Mañana: A las 7, meditación y misa, (excepto el día 12).

Noches: A las 7⁴⁵, rosario y oración al Santísimo; lectura espiritual, meditación, canto de un motete, plática y canto de 4 Coro en un Día; Concluirán las oraciones con la Comunión General del día 18, en la iglesia provisional.

Día 18 de abril

Diez grandes actos de reparación y desagravio al Señor, muchos acentuados en su morada para recitar el rosario de adoración del pueblo hebreo.

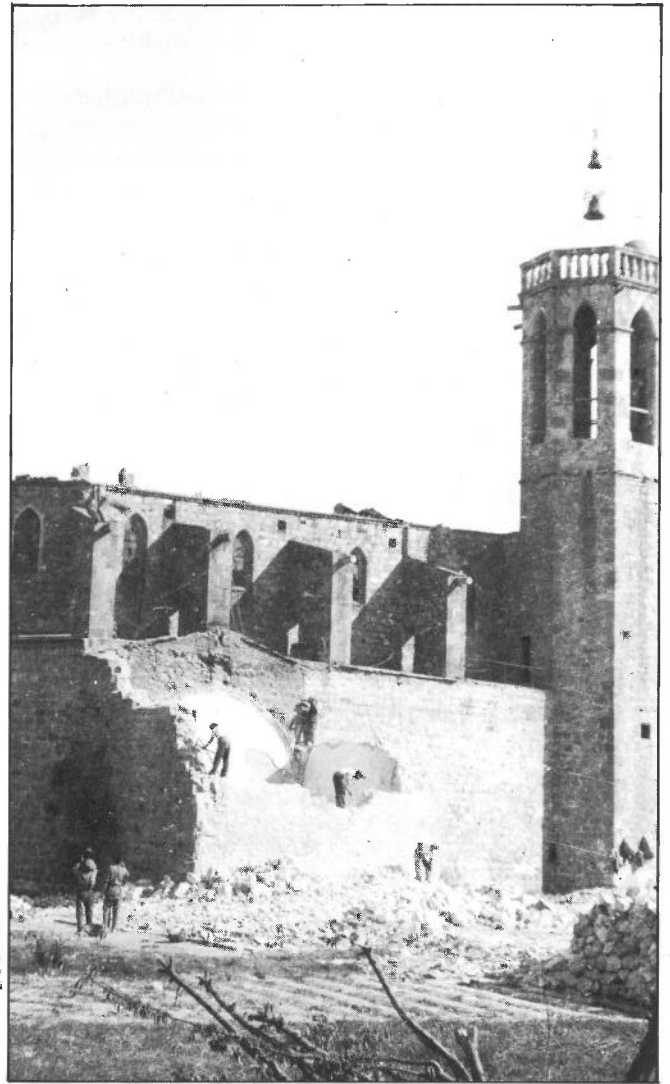
A las 6:30, 7:30 y 8:30, misa en la iglesia provisional. La de las 7:30 será de Comunión General, como conclusión de la tanda de Ejercicios.

A las 10, Bendición de la Cripta, por el Excmo. Sr. Obispo de Barcelona, Sr. D. Gregorio Martínez Ansa, Obispo de Barcelona. Seguidamente, Misa solemne de medio Pontifical.

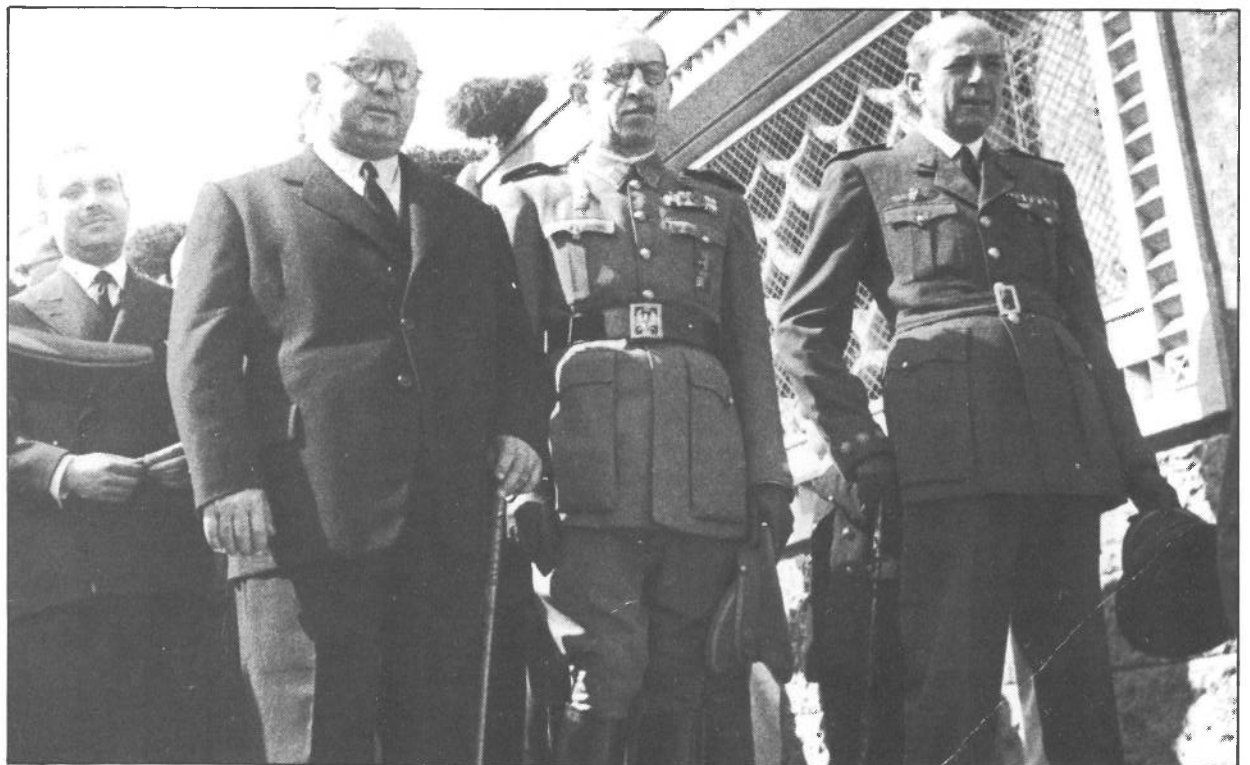
La Capilla de Música, notablemente reforzada, interpretará la misa polifónica «Regina Pacis» de Huber. El Púlpito pronunciará la Homilía.

Terminada tan augusta ceremonia, se organizará la procesión para el traslado del Santísimo Sacramento Su Divina Majestad, llevada bajo palio por el Sr. Obispo, recorrerá el siguiente curso: Plaza del Caudillo, calle de Casanova, Procepción, Fernando Poo y Plaza del Caudillo, calzadas laterales derecha e izquierda del Caudillo, calzadas laterales izquierda y derecha entrando a la Cripta por la puerta lateral derecha. Bendición y Reserva.

Tarde a las 5, Función religiosa solemne, con sermón por el Muy Ilustre Doctor Don José Grau, Canonge.

El 20 de juliol del 1936 va ser cremada i posteriorment enderrocada l'església parroquial del Prat que datava del segle XVI.

L'Alcalde del Prat Rafael Ferrer Monés, acompanyat d'altres autoritats, es disposen a entrar a la Cripta del Nou Temple Parroquial per tal d'assistir als actes de benedicció i inauguració.

Festes

El món cultural va patir una forta repressió amb una estricta censura i un rígid control.

Aquesta repressió afectà també l'aspecte festiu i moltes celebracions van ésser prohibides. Aquest és el cas del Carnaval que va ser suprimit i només permès de manera excepcional en festes privades.

Recuerdo a V.E. que continua en vigor la supresión de las fiestas de Carnaval, que en el corriente año se entenderá comprendido entre el 27 de febrero y el 9 de marzo, inclusive; en su virtud, mantendrá V.E. con todo rigor la prohibición establecida para el uso de dominós, caretas o disfraces en las calles y lugares públicos, y en los cafés, casinos y círculos de todas clases, así como la de bailes y diversiones análogas con esa significación e indumentaria. Podrá V.E., únicamente, autorizar de modo excepcional algún baile de sociedad en los círculos o asociaciones recreativos y culturales de notorio rango local que tradicionalmente acostumbraran a celebrarse, siempre que no trasciendan del seno de la Entidad ni se le mate el propio carácter carnavalesco. Particularmente velará V.E. por impedir la exteriorización de semejantes fiestas en los medios rurales, excitando al efecto el celo de sus Autoridades a fin de que la presente

Circular tenga exacto y general cumplimiento, sancionando ineludiblemente a los infractores.

*Barcelona, 25 de Febrero de 1949
El Gobernador Civil*

La sardana, un dels símbols de la cultura i de la nació catalana, va ser prohibida inicialment encara que més endavant s'autoritzaren algunes ballades. Així el 16 de març de 1942 l'Ajuntament del Prat autoritza una ballada de sardanes amb motiu de la Pasqua de Resurrecció organitzada per la *Juventud de Acción Católica*.

La censura, com dèiem anteriorment, afectà tots els àmbits de la cultura i es crearen comitès de control a totes les poblacions. Moltes vegades la censura era realitzada per militars, capellans o persones adictes al règim:

Con el fin de atender debidamente al servicio de censura en esta plaza, ruego a Vd. me proponga unas cuantas personas de solvencia y que por sus ocupaciones puedan desempeñar este servicio y al ser posible en un local que en esa casa consistorial se destinase para ello pues el personal de Guardia

Festa Major del 1945. Els balls a l'envelat formaven part dels actes més importants de la Festa Major.

Civil por sus muchas ocupaciones propias del Instituto es difícil entretenerlo en este servicio que redundaría en perjuicio de aquél.

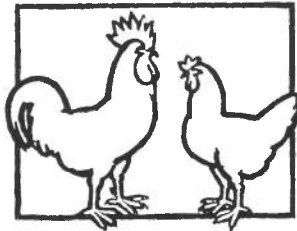
Prat 5 Junio 1939

L'any 1941 i emmarcat dins els actes de la Festa Major d'aquell any se celebrà la primera exposició de la raça de pollastres Prat. (Vegeu document 13.) La Comisión Gestora Municipal acordà el 15 de setembre de 1941:

Por unanimidad se acuerda que entre los actos a celebrar con ocasión de la próxima Fiesta Mayor figure una Exposición Avícola con exclusividad para la raza local con inicio de una intensa campaña de selección, depuración y fomento de tan apreciada raza española de renombre mundial.

Ayuntamiento de Prat de Llobregat
FIESTA MAYOR DE 1941

1.^a
Exposición de Raza Prat

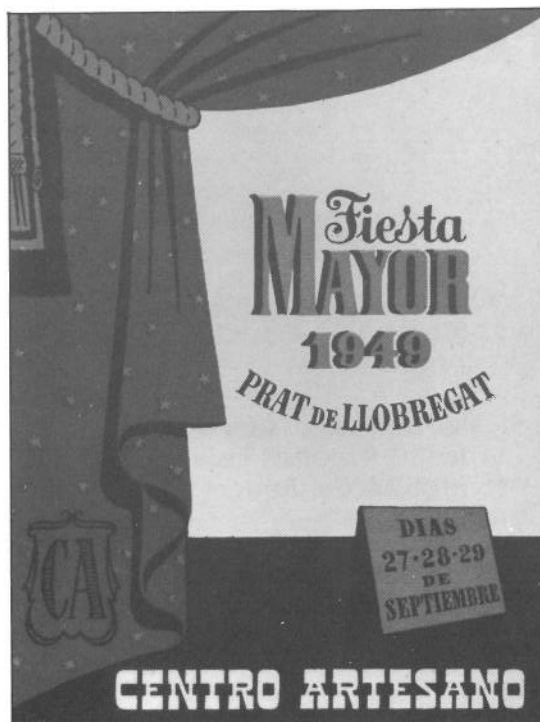
PRAT DE LLOBREGAT
27 de Septiembre 1941

Document 13

Programa de la I Exposició de la Raça Prat emmarcada dins els actes de la Festa Major de l'any 1941.

Malgrat tot, continuà una certa activitat natural relacionada amb diferents grups culturals i recreatius que tenien entre les seves principals activitats la representació d'obres teatrals.

Aquests grups i entitats culturals participaven activament en la programació de la Festa Major. (Vegeu document 14.)

Document 14

Programa dels actes que la Societat Centre Artesano organitza per a la Festa Major de 1949. La participació de les entitats culturals en la programació de la Festa Major era important.

Festa Major

L'any 1939 la Festa Major es traslladà al mes de juny coincidint amb la Festivitat de Sant Pere i Sant Pau, però els mateixos motius que havien provocat anteriorment el seu trasllat al setembre, és a dir, la coincidència del mes de juny amb una època de forta activitat agrícola, motivaren l'any 1940 el seu trasllat al setembre.

El 1940 l'Ajuntament demana la col·laboració de les empreses locals per contribuir a les despeses ocasionades per la Festa Major. Les ofertes inicials van ser de 500 ptes La Seda, 500 ptes La Papelera, una quantitat indeterminada el sindicat agrícola, 250 ptes el Centre Artesà i 100 ptes l'A.U.S.A. (companyia d'autobusos).

A la Festa Major del 1946 s'estrenà la sardana dedicada al Prat amb música del Mestre Ventura Tort i amb lletra de Ferran Casanovas. (Vegeu document 15.)

Els actes de la Festa Major consistien en la realització d'activitats esportives, balls amb orquestres... i la celebració d'una missa solemne presidida per les màximes autoritats locals. (Vegeu document 16.)

"Regina Hotel"
Alfons, 5 - Telèfon 20

VILLARROBLEDO, 29 Septre 1946
ILIBACETE

Excmo. Sr. Alcalde:

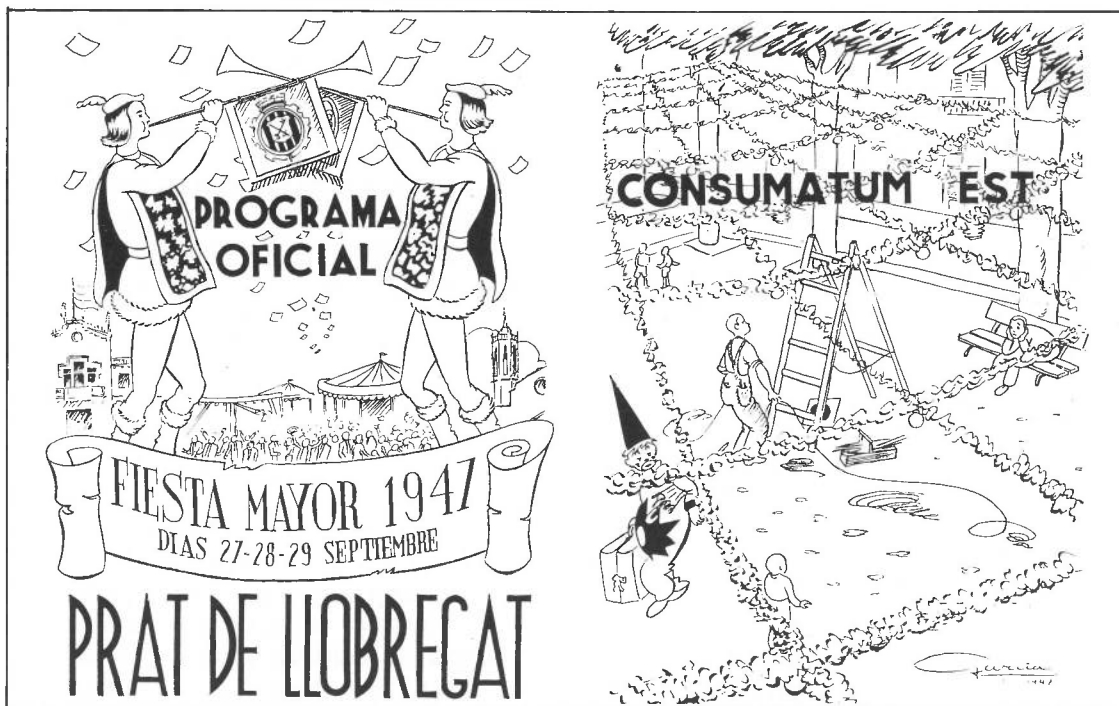
Grati ha sido mi sorpresa, al recibir su atenta carta invitación a la Fiesta Mayor, del día 29 del etc. No tengo palabras para testimoniarle mi agradecimiento, por la deferencia que ha tenido conmigo, la Comisión que he dignamente Preside, al informarme de el programa Oficial, tan modesta sardana "Fiesta Mayor del PRAT". Mi situación había sido, de acuerdo con sus deseos, poder estar entre mis buenos amigos del Prat, pero poder gozar juntos, estos días bellísimos de Fiesta Mayor. Reconozco que no puedo excusar, me relucen los ojos de la tierra que me ha visto nacer.

Lo que pueda servirme, no tiene más que mandarle, a este su incondicional amigo y fiel servidor, que atentamente le saluda

Mestre Ventur

Document 15
A la Festa Major del 1946 s'estrenà la sardana dedicada al Prat amb música del Mestre Venturra Tort i amb lletra de Ferran Casanovas.

Document 16
Programa de la Festa Major del 1947.

La sardana, un dels símbols de la cultura i la nació catalana va ser prohibida pel nou règim encara que posteriorment es permeteren algunes ballades. El 16 de març de 1942 l'Ajuntament autoritza aquesta ballada de sardanes amb motiu de la Pasqua de Resurrecció.

A manera de recapitulació

Les conseqüències de la guerra van afectar tota la població, tant els que la van guanyar com els que la van perdre. Ningú no quedà al marge dels seus efectes. Uns es convertiren en executors de les directrius del nou règim i els altres en patiren les conseqüències.

Els anys immediatament posteriors al final de la guerra es caracteritzaren, a nivell polític, per un conjunt de mesures repressives que anaven dirigides a totes aquelles persones que havien tingut activitats polítiques i sindicals durant la República i a més pretenien crear un clima d'inseguretat general per la manera com s'aplicaren (denúncies, sospites...). El marc jurídic del nou règim estableix, d'entrada, la revisió de tot el que havia constituït la legalitat republicana. D'aquesta manera, els ciutadans seran jutjats per la seva pertinença o simple mostra de la mínima adhesió, a partits polítics, sindicats, etc., i en l'àmbit privat se suspendran les lleis relatives al divorci i no seran vàlids els matrimonis civils de manera que la vida pública i privada de moltes persones es veurà alterada de manera irreparable.

Com a conseqüència de tot aquest procés de repressió, moltes persones patiren empresonament, algunes d'elles van ser condemnades a treballs forcats i molts optaren per l'exili.

Un altre dels efectes de la repressió fou la depuració, que afectà fonamental-

ment els mestres, funcionaris i personal sanitari. Com a resultat d'aquest procés molts d'ells van ser apartats de la vida pública i professional.

Catalunya patí la repressió de totes les manifestacions de la seva identitat nacional. Es prohibí l'ús de banderes, de l'himne... i s'imposà l'idioma espanyol en tots els serveis públics quedant restringit el català a l'àmbit de la vida familiar.

Pel que fa a la política municipal, en aquest període, es caracteritzà per la total vinculació, al nou règim, de les autoritats locals que tenien a més càrrecs dins de la FET i de les JONS, únic partit autoritzat pel règim.

Amb la implantació del franquisme les organitzacions sindicals són prohibides i totes les seves activitats perseguïdes. Després de la derrota republicana s'havien posat totes les esperances en la victòria de les forces aliades a la Segona Guerra Mundial. Aquestes esperances es van ensorrar quan, acabada la guerra mundial i després d'uns anys d'aïllament, es produirà el reconeixement del Règim. Serà a partir de la constatació d'aquest fet quan l'oposició al règim franquista s'organitzarà i començarà a manifestar-se: trobada a Montserrat, vaga general...

La vida quotidiana de la dècada dels 40 ve marcada per un cost social molt elevat: sous baixos, hores suple-

mentàries de feina, taxes i control de producció, establiment de mesures indirectes de contribució, i un estat de carestia general —degut a la dificultat en l'obtenció de productes bàsics per a l'alimentació— que comportarà que l'Estat estableixi les cartilles de racionament. Aquest sistema d'intervenció estatal provocà el desenvolupament d'un important mercat negre i de l'estraperlo que afectaren tot tipus de matèries primeres, i que són una imatge característica d'aquests anys de postguerra.

La ideologia del Règim afectarà tots els nivells de la vida quotidiana amb un rígid sistema d'ensenyament i amb uns principis morals molt estrictes, condemnant i castigant tot el que s'escapi dels esquemes imposats.

En tot aquest procés la intervenció de l'Església, de la Sección Femenina, del Frente de Juventudes i del Sindicato C.N.S. serà fonamental.

En definitiva, la postguerra, i sobretot aquesta primera època, es caracteritzà bàsicament per la inseguretat generada per l'arbitrarietat del poder polític que obligà la població a acceptar i utilitzar un nou codi en tots els àmbits de la conducta. Com diu Espriu:

*Voltats de por, enmig del glaç
de burles i rialles d'albardans,
hem dit els mots que són la sang
d'aquest vell poble que volem salvar*

Fragment del Llibre de Sinera XV

Cronologia

El Prat	Estat Espanyol	Esdeveniments més importants de caire Internacional
<p>1939</p> <p>25 gener. ocupació per la Divisió 105 dirigida pel <i>Coronel López Bravo</i>. Constitució de la <i>Comisión Gestora Municipal</i>.</p> <p>26 gener. primera reunió de la <i>Comisión Gestora</i>. Es crea la <i>Comisión de Recuperación Agrícola</i>.</p> <p>28 gener. s'ordena a la població que lliuri les armes i els explosius.</p> <p>29 gener. es demana un crèdit al <i>Banco de Crédito Local</i>.</p> <p>10 febrer. s'ordena el cessament del personal municipal eventual.</p> <p>20 març. s'acorda el canvi de noms dels carrers.</p> <p>26 març. inauguració de la <i>Cruz de los Caídos</i>.</p> <p>27 març. creació de la <i>Junta de Reconstrucción del Templo</i>.</p> <p>3 abril. l'Ajuntament nomena <i>Jaume Sallés Serra</i> jutge encarregat de portar a terme les depuracions.</p> <p>juliol-agost. final del procés depurador del personal municipal.</p>	<p>26 gener. ocupació de Barcelona.</p> <p>9 febrer. <i>Ley de Responsabilidades políticas</i>.</p> <p>28 març. les tropes de Franco entren a Madrid.</p> <p>1 abril. comunicat oficial sobre el final de la guerra.</p> <p>3 setembre. declaració de neutralitat de Franco.</p>	<p>1-28 setembre. ocupació de Polònia per l'exèrcit alemany.</p> <p>3 setembre. <i>Anglaterra i França</i> declaren la guerra a <i>Alemanya</i>.</p>
<p>1940</p> <p>2 setembre. nous canvis de noms de carrers.</p>	<p>1 març. <i>Ley de Represión de la masonería y el comunismo</i>.</p> <p>juny. el règim de Franco es declara no bel·ligerant.</p> <p>octubre. entrevista Hitler-Franco a Hendaya. Espanya no entra en guerra.</p>	<p>10 juny. <i>Itàlia</i> declara la guerra a <i>França</i> i a <i>Anglaterra</i>.</p> <p>14 juny. ocupació de <i>París</i> per les tropes alemanyes.</p>

<p>1941</p> <p>estiu. es posa en funcionament el nou pont de la via fèrria.</p> <p>20 agost. informe sobre la <i>Causa General del Prat</i>.</p> <p>setembre. l'exposició de la raça de pollastres Prat.</p> <p>8 octubre. expropiació de les terres per a l'ampliació de l'Aeroport.</p>	<p>juny 1941. s'organitza la <i>División Azul</i>.</p>	<p>22 juny. <i>Alemanya</i> ataca l'<i>URSS</i> sense declaració prèvia de guerra.</p> <p>7 desembre. atac japonès a <i>Pearl Harbour</i>. Els <i>EUA</i> declaren la guerra al <i>Japó</i> (8 desembre) i a <i>Alemanya</i> i a <i>Itàlia</i> (11 desembre).</p>
<p>1943</p>	<p>octubre. El règim de Franco es torna a declarar neutral. Comença la retirada de la <i>División Azul</i>.</p>	
<p>1944</p>	<p>23 desembre. reforma del codi penal.</p>	
<p>1945</p> <p>setembre. s'estrena la sardana dedicada al Prat amb música del mestre Ventura Tort.</p>	<p>juny. el règim de Franco queda fora de l'<i>ONU</i>.</p> <p>17 juliol. <i>Fuero de los Españoles</i>.</p> <p>22 octubre. <i>Ley de Referendum Nacional</i>.</p>	<p>1-11 febrer. conferència de <i>Yalta</i> entre Churchill, Roosevelt i Stalin.</p> <p>9 maig. entra en vigor la capitulació general d'<i>Alemanya</i>.</p> <p>26 juny. Fundació de l'<i>ONU</i>.</p> <p>juliol-agost. conferència de <i>Postdam</i>. Les quatre potències aliades es divideixen el territori alemany en zones d'ocupació.</p> <p>6 agost. bomba atòmica sobre <i>Hiroshima</i>.</p> <p>9 agost. bomba atòmica sobre <i>Nagasaki</i>.</p> <p>2 setembre. capitulació de <i>Japó</i>.</p> <p>1945-1951. govern laborista de Clement Attlee a <i>Gran Bretanya</i>.</p> <p>1945-1952. presidència d'Harry S. Truman als <i>EUA</i>.</p>

<p>1946</p>		<p>1 febrer. l'ONU condemna el règim de Franco.</p> <p>1 març. França tanca la frontera amb Espanya.</p> <p>13 novembre. l'ONU recomana la retirada d'ambaixadors a Madrid.</p> <p>1946-1950. IV Plan Quinquenal a la URSS.</p> <p>1946-1958. IV República a França.</p>
<p>1947</p>	<p>Referèndum de la <i>Ley de Sucesión</i>.</p>	
<p>1948</p> <p>11 abril. inauguració de la Cripta Parroquial.</p>	<p>febrer. Espanya queda fora del <i>Plan Marshall</i>. Protocols Franco-Perón.</p>	<p>10 febrer. França obre la frontera amb Espanya.</p>
<p>1949</p>		<p>4 abril. es crea l'OTAN. Comença la guerra freda.</p> <p>abril. proclamació de la República de l'Eire.</p>
<p>1950</p>	<p>novembre. Primers crèdits dels EUA.</p>	<p>setembre. a França són declarats il·legals el PCE i el PSUC.</p> <p>novembre. l'ONU anul·la les mesures contra el règim de Franco.</p>

Bibliografia

ANDRÉS DE PALMA DE MALLORCA, P.: *Prat de Llobregat (ensayo histórico)*. Prat de Llobregat, 1958.

BENET, Josep: *Catalunya sota el règim franquista*. Blume, Barcelona, 1978.

COLOMER, Josep Ma.; AINAUD, Josep Ma.; RIQUER, Borja de: *Els anys del franquisme*. Dopesa, Barcelona, 1986.

FONTANA, Josep, Ed.: *España bajo el franquismo*. Crítica, Barcelona, 1986.

Formación Político-Social. Sección Femenina de FET y de las JONS, Madrid, 1986.

MORCILLO, Aurora: *Por la senda del franquismo*. «Historia 16» (Madrid), núm. 145, maig 1988.

SOLÉ I SABATÉ, Josep Ma.: *La repressió franquista a Catalunya 1938-1953*. Edicions 62, Barcelona, 1985.

TAMAMES, Ramón: *La República. La Era de Franco*. Alianza, Madrid, 1973.